

PITER V.
BRET

PUSTINJSKI
PRINC

Prevela
Nevena Andrić

■ Laguna ■

Naslov originala

Peter V. Brett

THE DESERT PRINCE

Copyright © 2021 by Peter V. Brett

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kasandri

Sadržaj

PRVO POGLAVLJE: Ja sam Maslina	15
DRUGO POGLAVLJE: I jedno i drugo	26
TREĆE POGLAVLJE: Srednje rešenje.	32
ČETVRTO POGLAVLJE: Ja sam Darin	56
PETO POGLAVLJE: Madže	63
ŠESTO POGLAVLJE: Momci	80
SEDMO POGLAVLJE: Izigrano poverenje	100
OSMO POGLAVLJE: Porodični zanat	113
DEVETO POGLAVLJE: Bunker	128
DESETO POGLAVLJE: Kazna	135
JEDANAESTO POGLAVLJE: Mihina lekcija	147
DVANAESTO POGLAVLJE: Krvne veze	157
TRINAESTO POGLAVLJE: Drugovi iz detinjstva	170
ČETRINAESTO POGLAVLJE: Kostì	185
PETNAESTO POGLAVLJE: Otac.	195
ŠESNAESTO POGLAVLJE: General Drvoseča	203
SEDAMNAESTO POGLAVLJE: Oteta	220

OSAMNAESTO POGLAVLJE: Skriveni princ	235
DEVETNAESTO POGLAVLJE: Zagonetka	239
DVADESETO POGLAVLJE: Aure	248
DVADESET PRVO POGLAVLJE: Utvrda Krazija	262
DVADESET DRUGO POGLAVLJE: Nikad ne prestaj da se boriš .	278
DVADESET TREĆE POGLAVLJE: Hadan	282
DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE: Tika	295
DVADESET PETO POGLAVLJE: Kaša	304
DVADESET ŠESTO POGLAVLJE: Oružje	317
DVADESET SEDMO POGLAVLJE: Zatamnjenje	327
DVADESET OSMO POGLAVLJE: Zidine	335
DVADESET DEVETO POGLAVLJE: Muškarci	346
TRIDESETO POGLAVLJE: Zelenokrvni	353
TRIDESET PRVO POGLAVLJE: <i>Alagai'sarak</i>	369
TRIDESET DRUGO POGLAVLJE: Dva princa	375
TRIDESET TREĆE POGLAVLJE: Prorečena smrt	383
TRIDESET ČETVRTO POGLAVLJE: Blizanci	394
TRIDESET PETO POGLAVLJE: Krvni otac	409
TRIDESET ŠESTO POGLAVLJE: Nagrabusili	421
TRIDESET SEDMO POGLAVLJE: Koplje i maslina	429
TRIDESET OSMO POGLAVLJE: Brat	440
TRIDESET DEVETO POGLAVLJE: Svileni zatvor	450
ČETRDESETO POGLAVLJE: <i>Damadža</i>	464
ČETRDESET PRVO POGLAVLJE: Sumračni Trkač	476
ČETRDESET DRUGO POGLAVLJE: Prašina	484
ČETRDESET TREĆE POGLAVLJE: Peščana oluja	495
ČETRDESET ČETVRTO POGLAVLJE: Oaza zore	504
ČETRDESET PETO POGLAVLJE: Sujeta	516
ČETRDESET ŠESTO POGLAVLJE: Princ Maslina	530

ČETRDESET SEDMO POGLAVLJE: Pitanje odanosti.	538
ČETRDESET OSMO POGLAVLJE: Harem.	553
ČETRDESET DEVETO POGLAVLJE: Zaključano	562
PEDESET POGLAVLJE: Prolazi	576
PEDESET PRVO POGLAVLJE: Zatamnjenje	584
PEDESET DRUGO POGLAVLJE: Ostavljeni.	597
PEDESET TREĆE POGLAVLJE: Noćni velovi.	600
PEDESET ČETVRTO POGLAVLJE: Igre uma	613
PEDESET PETO POGLAVLJE: Prevlast	623
PEDESET ŠESTO POGLAVLJE: Preobražaj	634
PEDESET SEDMO POGLAVLJE: Frulaš	641
PEDESET OSMO POGLAVLJE: Dug put do dna	647
PEDESET DEVETO POGLAVLJE: Prolivanje krvi	653
ŠEZDESETO POGLAVLJE: Pod vlašću demona	662
ŠEZDESET PRVO POGLAVLJE: Poslednja audijencija.	668
ŠEZDESET DRUGO POGLAVLJE: Otac čeka	677
Porodično stablo	681
Krazijski rečnik.	683
Simbolistički priručnik	691
Izjave zahvalnosti	701
<i>O piscu.</i>	703

PRVO POGLAVLJE

JA SAM MASLINA

349. p. p.

GLAVA MI SE cimne kada mi Miha zategne pramen duge, crne kose, koju upravo deli na tri dela i upliće. Navikla sam. Ne pamtim kada me nisu vucarali naokolo i terali da radim ono što se očekuje od mene.

„Budi mirna“, obrecne se baka Ilona dok stavlja još malo praha na četkicu. „Umalo da ti namackam očnu jabučicu.“

„Čemu šminkanje“, gundam ja, „kad moram da obučem ciradu?“

Ilona se smeje. „Za senku za oči uvek ima vremena.“ Znam da to ozbiljno misli. Nikad nisam videla baku a da nije bila savršeno doterana. Završava mi kapke i prelazi na trepavice. „Ti si princeza Uvale. Možda moraš da se oblačiš u isti džak za krompir kao i sve šegrtkinje, ali si uzor ostalim devojkama. Ne sme se desiti da ne budeš najlepša u prostoriji.“

„Majstorica Darsi će nas danas propitivati o poznavanju bilja“, kažem. „Treba mi vremena da se preslišam sa Selen.“

„*Tst!*“, šišti Miha u znak neodobravanja. „Trebalo je sinoć da misliš na to, sestro.“

Miha i ja imamo istog oca – Amana Džardira, koji sedi na prestolu Krazije, ogromnog i moćnog carstva na jugu. Pre mog rođenja Teza i Krazija su bile u ratu. Kako neki tvrde, da nije bilo mene – bile bi i dalje. Majka kaže da su to gluposti, ali ne baš

sasvim, pošto me ne pušta da posetim očev dvor. Ono što znam o svom narodu uglavnom sam naučila od Mihe i od nastavnika u školi.

Miha je odrasla u Kraziji, što se vidi po čednoj crnoj odori koja joj pokriva sve izuzev šaka i lica. I ona je napuderisala obraze i obojila usne, svejedno što će to videti samo ljudi u ovoj sobi i njena supruga Kendal. Miha je lepa po svim merilima, ali kad izađe iz samoće mojih odaja, na donju polovinu lica navući će beli venčani veo.

Miha je videla više od trideset leta, dvostruko je starija od mene, i oduvek mi je pre dadilja nego sestra. Vojvotkinja uvek nađe vremena za mene ako želim da se vidim s njom, ali njeni savetnici i sluge se uvek motaju u blizini, i ja se onda osećam kao da ometam donošenje neke hitne odluke. Miha mi plete kosu, pere mi leđa i svuda me prati. Volim je i ona voli mene, ali za nju sam još dete, i njena pravila me ponekad guše.

„Ona moja lenjivica od ćerke ti ionako ne bi bogzna koliko pomogla oko tog propitivanja“, kaže baka. „Selen je bistra isto koliko je i lepa, a to bome nije mnogo. Pored toga, ti si vojvotkinjina ćerka. Koga briga za tamo neko propitivanje iz travarstva?“

„Vojvotkinju“, kažem ja. „Ako i u jednom odgovoru pogrešim... noći mu, čak i ako odgovorim tačno ali ne *dovoljno tačno*, nikad mi se neće skinuti s vrata.“

Baka se tiho cereka. „Jašta, to baš liči na moju Lišu. Al' ja i dalje mislim da bi trebalo više da te brine borbena obuka nego travarstvo. Do malopre si puderom krila masnicu na obrazu.“

„Selen se posrećilo pa me je dokačila pesnicom.“ To je istina, premda ne cela. Selen se često posreći. Ona je najbolja učenica kapetanice Vonde. „A masnica je nestala preko noći.“

„Ujutru se još video trag.“ Čak i kad nije u pravu, baka ne odustaje. „I nije u tome stvar. Ne sve strane imaš stražare. Šta će tebi da se tučeš po dvorištu?“

„Šaracak je zabavniji od travarstva“, kažem. „Bar umem dobro da se tučem.“

„Za sve ove godine poznavala sam mnogo ljudi koji su umeli da se tuku“, kaže baka. „Čudo jedno koliko ih je malo ostalo da prave društvo nama koji ne umemo.“

„Princeza je uvek na meti porodičnih neprijatelja“, umeša se Miha. „Jednog dana stražari možda neće biti uz Maslinu, i onda će joj biti drago što ume da se brani.“

Obuzdavam želju da prevrnem očima. Šta zna dadilja Miha o borbi? Nikad nisam videla da je i mrava zgazila. Čak ni meso ne jede. „I ti si princeza. Zašto ti ne moraš da se boriš?“

„U plemenu Kadžija ima mnogo princeza“, kaže Miha. „Ako se meni nešto desi, na desetine njih mogu zauzeti moje mesto. U Uvali si samo ti tu da naslediš majku.“

U glasu joj se ne oseća tuga – baš kao da priča o vremenu. Ipak, reći mi pritiskaju pleća. Mihina majka je bila na niskom položaju u hijerarhiji očevih brojnih žena. Miha nije bila mnogo starija od mene kada su je poslali iz čuvene Letnje palate u Kraziji da živi u hladnoj, kišnoj Tezi među nekadašnjim neprijateljima i da mlađoj sestri izigrava dadilju.

Je li ogorčena zbog izgnanstva? Ja bih sigurno bila, ali Miha nikad nije ni nagovestila da je nezadovoljna ovim životom. U Uvali je srećnija nego ja.

„Gotovo“, objavi Miha.

„I ovo isto.“ Ilona mi još jednom pređe usne crvenilom. „Razmaži.“

Stiskam usne i trudim se da ujednačim boju, gledajući se u ogledalo. Svejedno što sam govorila da mi se žuri, i protiv volje se osmehujem bakinom delu. I sama se dobro snalazim sa četkicom, ali Ilona – inače opštepoznata po tome što je gadljiva na rad – prava je umetnica kad dohvati pudrijeru. Imam očevu maslinastu kožu, neuobičajenu ovako daleko na severu, ali ona je našla istovetan ton, zagladila mi kožu i istakla visoke jagodice i odlučnu vilicu tako da sve deluje prirodno.

Plave oči su retkost u Kraziji, ali nije kao da ih nema. Sigurno ih je imao neko iz očeve porodice, jer moje su isto onako nebeskoplave

kao Ilonine. Odskaču mi od tamnog tena, ali ona ih je uokvirila senkom i progustila mi je trepavice, tako da boja naprosto blešti.

Miha mi je od kika napravila savršenu krunu oko glave, a onda ih splela u dugačku pletenicu pozadi. Dovoljno je otmeno čak i za vojvotkinjin ukus, a ipak čvrsto, kao što treba za borbene vežbe.

„Mala, imaš dara za pletenje kose; kao da tkaš.“ Ilona cimne svoju sestru za maramu. „A svoju nosiš umotanu kao da si pralja.“

Miha ne voli kad joj diraju maramu, ali ne kaže ništa, naprosto se izmakne. Ponekad pomislim da na celom svetu samo ja nisam prestravljena od bake Ilone. „Znaš zbog čega.“

I zna, ali njoj je to nebitno. Baka je najlepše raspoložena kad priča o nečemu zbog čega je svima neprijatno.

„Jašta“, frkne Ilona, „*nedolično* je dovoditi muškarce u iskušenje tako što im se pokazuje nešto što ne mogu da dobiju. Kô da upravo u tome nije stvar! Ne možeš vrteti muškarce oko prsta ako im prvo ne zavrtiš mozak.“

„Ne trebaju meni muškarci oko prstiju“, kaže Miha.

„Niti bilo gde“, smeje se Ilona. „Kako je Kendal?“

Dadilja Miha obično govori sve što misli, bez zadržke, ali postane stidljiva kad neko pomene njenu ženu. Kendal Demonpesma je majčina krunska telalka. Kendal je bučna i dopadljiva, odevena u žonglersko odelo živih boja i takvog kroja da čedna Miha to sigurno smatra skandaloznim, ali ne poznajem nijedan drugi par koji je zaljubljen toliko kao njih dve.

Miha obori oči. „Moja je *dživa*“ – koristi krazijsku reč za suprugu – „dobro, hvala na pitanju.“

Drži grubo izrađenu plavu travarsku haljinu, koju treba da naučem. Tkanina je tamna i bez šara, istkana pre da bi bila topla i otporna na mrlje nego udobna.

Haljina mi grebucka kožu, i ja mrzim i nju i sve što ona predstavlja. To nisam ja. Noći mu, ponekad čak i ne znam ko sam, ali znam da nisam to.

Obuvam praktične, smeđe cipele od platna, udobne i krajnje neupadljive, svejedno da li se nalaziš u bašti ili u univerzitetskim hodnicima.

Poznajem svakog obučara u Uvali i imam punu sobu obuće. Čizama i sandala, cipela s potpeticom i baletanki. Cipela koje idu uz svaki odevni predmet, cipela za svaku priliku, lakovanih, načinjenih od tanke svile ili zmijske kože.

Ipak, gotovo svakog dana moram da nosim *platinene* jer je to majka nosila kad je bila šegrtkinja, pre trideset leta.

„Zatvori oči.“ Baka naprska parfem tako da se stvori oblak, i ja prođem kroz njega, onako kako me je učila. „Da ne priča svet kako uvalska princeza bazdi kô da je upravo bila na treningu *šaraska*.“

„Gluposti“, kažem ja. „Moj znoj miriše na ruže i cimet.“

Baka se kikoće i namešta mi ramena haljine od grebuckave tkanine. „Čak i u džaku za krompir si najlepša devojka u Uvali, baš kao što ti je bila i majka.“ Ona namigne. „A i baka, svojevremeno.“

„Ti si i dalje na prvom mestu“, kažem; samo se delimično šalim. Baka je pri kraju šezdesetih, ali kosa joj je još crna kao noć i savršeno joj ističe glatku, bledu kožu. Potpomaže se puderom, farbom i dubokim dekolteima, ali isto to rade i sve druge žene na dvoru. Čak ni mlade ne privlače pažnju tako kao Ilona Papirdžija.

„Dražesna kao žonglerka.“ Ilona me hvata za ruke, pa se nagi-nje prema meni i ljubi mi vazduh pored obraza da mi ne razmaže puder na licu. Baka se posvađa sa svakom drugom ženom na koju naiđe, ali iz nekog razloga prema meni je oduvek blagonaklona, zbog čega mi je drago.

Grabim knjige i žurim iz svojih odaja, a Ilona i Miha kreću za mnom.

U prizemlju, u predvorju, čeka me tetka Selen. Tri meseca je mlađa od mene. Stavili su nam kolevke u istu sobu, i otad smo nerazdvojne.

Koliko ja znam, Selen je jedina osoba čije postojanje predstavlja isti onoliki skandal kao moje. Žongleri još pripovedaju o bakinoj vanbračnoj vezi s generalom Džaredom, koja je umalo rasturila dva braka. Deda Erni se valjda pomirio sa sudbinom. Selenina pomajka Emelija i ne baš.

Baka baci pogled na Seleninu kosu i frkne. Ilonina kosa je blistava i crna kao najtamnija noć, a priča se da je general Džared u

mladosti imao kosu žutu kao sunce, ali Selenina je neujednačena: neki delovi su svetliji i skoro plavi, a drugi tamniji i bliži smeđoj boji. „Zar nisi mogla pustiti služavku da ti prođe češljem kroz to гнездо na glavi pre nego što si isplela kiku?“

„Gde bi onda ptice živele?“ Pošto nije u stanju da ugodi majci, Selen je naučila da joj sa uživanjem ide na živce. Okreće se meni. „Jesi li pitala vojvotkinju za proputovanje po obodnim naseljima?“

Na proputovanje se ide jednom godišnje, o dugodnevici – to je prilika da deca na pragu odraslog doba vide udaljene krajeve vojvodstva. Grupa posećuje sve ogromne velesimbole koji štite Uvalu od demona, a zatim napušta njihovu bezbednost i odlazi u pogranične oblasti.

„Ne ide, a ne ideš ni ti.“ Baka zvuči ljutito. Jedino što je gore nego da joj ideš na živce – to je da ne obraćaš pažnju na nju. „Imate sve što vam treba ovde, u prestonici, čak i toplovod. Koji će vam klinac da gledate kako žive neokupani gedžovani, da i ne pomijem spavanje na zemlji.“

„Biće uzbudljivo.“ Selen se i dalje ne osvrće na majku – namereno je izaziva. „Ko zna, možda čak vidimo i nekog demona!“

Kolutam očima. Već godinama Selen i ja uvek razgovaramo s turistima kad se vrate s puta, i niko nikad nije video ništa opasnije od žbuna koji se njiše na vetru. Svi znaju da su demoni istrebljeni u ratu.

„Kad sam bila vaših godina, nismo imali velesimbole“, kaže Ilona. „Nagledala sam se demona za ceo život. Ne propuštate bogzna šta.“

Selen skrsti ruke. „Tata me je već pustio da idem.“

„Ma je li?“ Ilona se podboči. „To ćemo još da vidimo.“

„Kaže da slobodno svrneš ako 'očeš da popričaš s njim o tome.“ Selenine oči se cackle od oduševljenja, a baka se još više mrgodi. Obe znaju da se Ilona neće usuditi da poseti kuću generala Džareda. Ako je iko na svetu u stanju da izađe na kraj s bakom, to je Selenina pomajka Emelija.

„Pre ili kasnije će morati da izmili iz skrovišta“, zarezži Ilona, ali uto i odustane, okrene se na peti i besno otrupka nekud. Selen načini nepristojnu kretnju prema njenim leđima.

„Tst!“, šišti Miha. „Evedža nas uči da likovanjem umanjujemo sopstvenu pobedu, i poziva Everama da nas nauči poniznosti.“

„Jašta, može biti“, slaže se Selen, „ali noći mu, što prija.“

„Ne razumem zašto uvek moraš da se posvađaš s njom“, kažem Selen dok žurimo u dvorište.

„Možda bi i ti ponekad isterala svoje kad bi se češće svađala“, kaže Selen.

Čeka nas kočija da nas odveze na Travarski univerzitet. Vonda Drvoseča, kapetanica majčine dvorske straže, ćaska s kočijašem.

„Bro jutro, Maslino.“ Vonda mi se srdačno osmehuje. Sitne oči usađene su joj iznad često lomljenog nosa na glomaznom licu punom ožiljaka. Kapetanica Vonda je krupnija od svih izuzev najviših muškaraca u Drvosečinoj Uvali, i čak i u mirna vremena ozbiljno shvata svoj posao: uvek na sebi ima drveni grudni oklop i sva je načičkana oružjem.

Na leđima nosi tobolac pun strela, kao i luk, koji trenutno nije zapet. Viđala sam koliko brzo ume da namesti tetivu ako oseti da se sprema nevolja, i uvek osvoji nagradnu vrpču za streličarstvo na proslavi dugodnevice. Za butinu joj je pričvršćen dug nož, a koplje joj visi o remenju na leđima, ukršteno s lukom. Nije to tamo neko otmeno, turnirsko koplje za festivalske igre – njeno je kratko i surovo, namenjeno jednoj jedinoj svrsi. Svet još šapuće o Vondinim podvizima u ratu s demonima.

Ona se osvrne, pa zavuče ruku u džep i izvadi dva mala papirna fišeka. „Krišom sam vam donela malo šećerlema, ali nemoj da kažeš majci da si ih dobila od mene.“

Iz ovog poklona čovek može zaključiti sve što treba da zna o kapetanici Vondi. Voli nas, dala bi i život za nas, ali za nju ćemo uvek biti deca.

„Divota!“ Selen dograbi šećerlemu i jednim veštim potezom je odmota i strpa u usta.

„Hvala, Von.“ Uzimam svoj slatkiš i stavljam ga u džep haljine. Krivo mi je kad vidim kako ona deluje razočarana što ga nisam pojela odmah kao Selen. Mnogo volim kapetanicu Vonda i želim da bude srećna, ali nisam više dete.

„Otkud ti ovdje?“, pitam. Vonda se retko kad odvaja od moje majke.

„E, da.“ Kapetanica Vonda češe potiljak i više me ne gleda u oči. „Samo sam bila u prolazu, pa vid’la kočiju. Reko’ da vas ispratim.“

Uopšte ne ume da laže, ali ne navaljujem. Kapetanica Vonda možda nespretno čuva majčine tajne, ali ih uglavnom čuva.

Vonda se okrene da ode, pa zastane kao da se nečeg setila. „Nego, tvoja mama će kasnije svrnuti do Univerziteta.“ Ne čeka odgovor, već se okrene i hitro otrupka uz stepenice. „Vidimo se u dvorištu za vežbu.“

„Šta ovo bi?“ , pita Selen.

„Upozorenje“, kažem.

Novi konjušar Perin postavlja stepenice da možemo da se popnemo u kočiju. Perin je veoma visok i ima tako dobru donju vilicu da počesto uhvatim sebe kako buljim. Baka ga zove „ždrebac“, i ceri se kad to kaže.

Dok on zatvara vrata, Selen mu namigne.

„Otkud to?“ , pitam.

„Koje?“ Selenine usne zaigraju; s mukom obuzdava osmeh.

Jedva приметно klimnem glavom prema Mihi i upitno izvijem obrvu. Moja sestra rado tračari, ali znamo da prenosi mojoj majci sve što Selen ili ja uradimo.

Selen slegne ramenima, a onda joj se lice razvuče u osmeh. „Juče smo se tri sata ljubili!“

Zinem. „Niste valjda.“

„Tst!“ Miha nabira nos. „Taj dečko vam čisti staje. Ne bi bio dostojan muž.“

„Ja i neću muža“, smeje se Selen. „Samo tople usne.“

Okrećem se Mihi. „Molim te nemoj da kažeš majci.“

„Ma.“ Miha odmahuje rukom. „Kad bih pričavala tvojoj majci kad god se Selen poljubi s nekim mladićem, ne bih ni za šta drugo imala vremena.“

Na to se Selen grohotom nasmeje. Ja se mrštim, ljubomorna na njenu slobodu. Lakše je razmišljati o Mihi kao o *našoj* dadilji, pošto pazi na obe otkako smo bile u pelenama, ali Miha je tu zbog

mene, ne zbog Selen. Nikad ne bi čuvala takvu tajnu da sam ja u pitanju, niti bi uopšte pustila nekog momka dovoljno blizu da me poljubi. Verovatno sam jedina devojka u razredu koja se nikad nije ljubila. Selen... pa, već sam izgubila račun.

Grlim udžbenik travarstva i zurim kroz prozor kočije.

Selen mi čušne rame. „Ej, šta te muči?“

„Ništa“, kažem, ali Selen skrsti ruke. Dobro me poznaje.

„Jedeš demonska govna.“

Popričala bi sa mnom o tome. Nije kao da nismo hiljadu puta razgovarale na tu temu, ali trenutno nas Miha sluša. „Samo sam zabrinuta zbog pismenog.“

Selen trepne. „Kog pismenog?“

„Nikad ne prođe više od deset dana a da Direktorica Darsi ne reši nenajavljeno da nas propituje“, kažem. „Danas je deseti dan.“

Ugao Seleninih usana se izvije. „Znači, *možda* bude pismenog.“

Opet me preplavi jutrošnja strepnja. Vonda je rekla da će majka danas doći u posetu, i zato sam još sigurnija da nas čeka ispitivanje. Majka posle uvek nađe vremena da „popričamo“ o mojim greškama.

„Nisam spremna“, kažem. „Hoću da se preslišavamo, ne da pričamo o ljubljenu.“

Selen uzdahne. „Deset minuta bubanja neće značiti bogzna kol'ko ni tebi ni meni. Bolja si u ovome nego što misliš. Pristojno ćeš proći.“

„Nije dovoljno da bude 'pristojno'.“

Selen prevrće očima. „Ma šta ti uradila, vojvotkinja će biti razočarana. Takve su mame.“ Selenin glas postaje piskaviji, oholiji – savršeno podražava Ilonu. „*Bolje bi ti bilo da se polomiš od učenja, mala, pošto naoko i nisi baš bogzna šta!*“

„Gluposti“, kažem. Selen liči na oca, ima izraženu donju vilicu i široka ramena. Ja sam viša od većine momaka naših godina, ali Selen je bar desetak centimetara viša čak i od mene, a ruke i leđa nabrekli su joj od mišića. Puder i senke neće ni da pipne, a čak i kad je baka silom ugura u budoarsku stolicu, vrlo verovatno će se prvom prilikom umiti.

Pre bi se reklo da je Selen zgodna nego lepa, ali samo je baka toliko sujetna da je razočarana njenim izgledom.

„Znam ja to“, kaže Selen. „Ti si oduvek bila lepša, ali meni se dopada kako izgledam, i ne manjka mi momaka s kojima bih se ljubila, dakle koga briga šta mama misli? I ti bi bila srećnija kad bi prestala oko toga da se brineš.“

Podozrivo je gledam. „I dalje ti je stalo do toga šta misli general.“

Selen frkne. „Jašta, ali mi to ne smeta da radim šta 'oću. Juče, dok sam se ljubila s Perinom u štali, prošao je taja – došao da dâ jabuku Lavini.“

Dignem pogled; Selenino lice je puno likovanja. Potpuno sam se udubila u priču. „Uhvatio vas je general Drvoseča?“ Pitam se zašto Perin nije u bolnici.

Selen nabira nos. „Izbegli smo ga za konjsku dlaku. Sakrili se na jedinom mestu gde nikad ne bi pogledao.“

Pokrivam oči. „Tvorca mu, niste valjda.“

„Štalski odeljak pun balege!“ Selenin smeh je zarazan. „Perina više nije toliko zanimalo da se ljubi kad sam izašla smrdljiva kao kola puna đubriva.“

Miha se zacenjuje, a i meni se sa usana otima smeh. Načas sam zaboravila na školske zadatke, zaboravila sam na majku, i potpuno mi je jasno zašto volim Selen. Mora da je htela da pukne dok je prećutkivala tu priču i slušala me kako kukumavčim oko pismenog kog možda neće ni biti.

„Hoćeš li se opet iskrasti da se vidiš s njim?“ Mrsko mi je što sam tako uzbuđena, kao da sama proživljavam Selenine priče. Volela bih da i ja imam tako nešto da ispričam.

„Tja.“ Selen odmahne rukom. „Ne može čovek stalno objašnjavati praljama zašto mu sedmodanska haljina bazdi na konjska govna.“

„A je li?“ Ne mogu da sakrijem razočaranje u glasu. „Perin nije baš bistar kao simbolista, ali izgleda sjajno.“

Selen sleže ramenima. „S njim sam se već ljubila. Prvi poljubac je uvek najbolji. Sledeći put već počnu da pričaju, a posle slede samo glavobolje.“

Potisnem mali napad ljubomore i odmahnem glavom. „Silno si iskusna s petnaest leta.“

„Reče devojka koja se nikad ni s kim nije poljubila.“ Selen me začikava, ali kad vidi moje lice, njen podrugljivi izraz smekša.

„Za razliku od tebe, ja ne mogu naprosto da idem okolo i ljubim se s momcima“, kažem.

„Nije uvek s momcima“, podseća me Selen. „Sećaš se ono kad sam učila Sendi Ispašu da se ljubi, pa je posle dve nedelje išla za nama?“

„Možda zato što si joj stalno davala nove lekcije“, kažem.

Selen se ukrivo osmehne. „Jašta, može biti. Stvar je u tome što to vojvotkinja govori iz tebe. Devojke i momci i treba da se ljube krišom od roditelja. Meni uspeva. Što ti ne bi mogla?“

Pogled mi na tren odluta prema Mihi, koja, ako ništa, ljubavno zuri kroz prozor. Ne sećam se kad mi je poslednji put neki dečko mojih godina prišao i na tri metra a da se ona nije pojavila i isprečila se između nas.

Ipak, nije stvar samo u tome što su majka i Miha previše zaštitnički nastrojene. Nije čak ni u pitanju to što bi svi tračarili po palati kad bi neko zatekao vojvotkinjinu ćerku kako se ljubi s konjušarem.

Posle ljubljenja dolazi nešto više.

DRUGO POGLAVLJE

I JEDNO I DRUGO

H OĆU DA SPARINGUJEM.“
Bio je to potpuno razuman zahtev. Dosadilo mi je da beskrajno vežbam *šarakine* bez razumevanja kako se ovi blagi pokreti primenjuju u borbi, i da mi jedini protivnik bude vazduh.

Imala sam pet godina.

„Ne dolazi u obzir“, rekla je majka.

„General je rekao da Selen sme.“ Ove reči sam izgovorila pobeonosno, sigurna da sam uhvatila majku u logičku zamku iz koje nema izvlačenja.

Ona odmahnu rukom kao da je to krajnje nebitno. „Baš me briga šta kaže Džared Drvoseča. Nije ti on otac.“

„Selenin brat Stiv sparinguje.“ Trudila sam se da mi glas ne postane molećiv, ali znala sam da mi ne polazi za rukom. „Ima samo tri godine.“

Majka poče da masira slepoočnicu – to nikad nije dobar znak. „Ja ni to ne odobravam, ali dečaci su drugo.“

„Zašto?“, upitala sam oštro. „Zato što imaju đoku? Imam ga i ja. Zašto ja nisam dečak?“

I sada pamtim kako se vojvotkinjino inače smireno lice odjednom ukočilo. „O, malena. Želiš li da budeš?“

Na to nisam imala odgovor. Bar ne odgovor kojim bih postigla ono što želim. Ipak, osetila sam da se majka koleba. Skrstila sam ruke i usredsredila se na cilj. „Hoću da sparingujem.“

Ipak, majka je mislila o nečem drugom. Ona kleknu da bi se našla na mojoj visini; elektrumaska kruna ukrašena simbolima svetlucala joj se u kosi. Ozbiljnih i pomalo tužnih očiju, ona me dodirnu po licu.

„Sparingovanje nema nikakve veze s tim jesi li devojčica ili dečak“, reče majka. „U današnje vreme to nije onako važno kao što je nekad bilo, a za tebe ponajmanje.“

Nisam razumela. „Šta to znači?“

„To znači da si mi ćerka“, reče vojvotkinja, „ali si mi ujedno i sin.“

„A?“

Kad se svega setim, poželim da sam se bolje izrazila, ali njene reči nisu imale nikakvog smisla. Još otkako smo Selen i ja bile male i zajedno se kupale, znala sam da se razlikujem od nje, ali o činjenici da drugačije piškimo nikad nisam razmišljala ništa više nego o tome što su nam kosa, oči ili koža različite boje. Kakve veze ima? Naše sličnosti su bile važnije od razlika.

„Trebalo je da rodim blizance“, nastavi majka. „Dva jajašceta, oplodena u isto vreme – dečaka i devojčicu.“

Bilo mi je gotovo nemoguće da pojmim ove reči, ali nisam sumnjala u njenu tvrdnju. U to doba mi ni na um nije padalo da bi majka mogla pogrešiti. „I šta je bilo?“

„Ubrzo pošto ste začeti, princ demona je probao da ti ubije oca i gotovo uspeo. Njegova prva supruga Inevera i ja nismo imale izbora nego da ga spasemo pomoću magije *hora*.“

Tu priču sam već znala. U majčinom utvrđenju to je bila legenda. Svi znaju da se vojvotkinja i *damadža* mrze, ali kažu da su zbog te noći sklopile mir, koji otad vlada među njima.

„Ne razumem.“ Ove reči su čak i meni, kao maloj, delovale slabašno – nisu bile dovoljne da prenesu čitav spektar osećanja. Imala sam samo nejasnu predstavu šta znači začćeće, a majka je pokušavala da mi stavi do znanja nešto još složenije.

„Kada potčiniš magiju svojoj volji, deo nje struji kroz tebe“, reče majka. „Od njene snage privremeno i ti postaneš jača. Brža. Izoštri ti čula i ubrzava zacelj enje.“

Još zbunjena, nakrivih glavu.

Majci se steže grlo kao da guta lek neprijatnog ukusa. „Tog trenutka jedno jajašce je upilo drugo u sebe.“

Sećam se da sam dugo zurila u nju pre nego što sam odgovorila. „Po... pojela sam brata?“ Pomisao je bila isuviše krupna da bih je razumela u potpunosti – ogromna i zastrašujuća, ali ni blizu onoliko kao ona koja je usledila. „Ili... ili sam pojeo sestru?“

„Niko nikoga nije 'pojeo'!“ Ne znam šta je majka očekivala da kažem, ali izgleda ne ovo. „Zašto je bitno ko je koga upio u sebe?“

Meni se odgovor činio očigledan. „Kako onda da znam ko sam?“

„Nisi rođeni brat niti rođena sestra“, reče majka. „Ti si i jedno i drugo – zbir svega onoga što biste vas dvoje mogli biti.“

Pitanja su počinjala da mi se gomilaju u glavi, ali još tada sam osećala koje je najvažnije. „Ako nisam nikoga pojela, zašto krijemo tajnu?“

Majka uzdahnu; gladila mi je kosu i nameštala haljinu dok je govorila. „Zato što ne postoji niko kao što si ti, Maslino. Magija je načinila nešto što priroda ne može. Možeš da rađaš decu ili da ih praviš, a to će svako tumačiti na drugačiji način. Ako se naslednici tvog oca uplaše da imaš nasledno pravo na presto od lobanja, ko zna šta će uraditi.“

Ja tu ništa nisam dobro razumela. Majčine brige su mi se činile daleke, kao oblak na obzoru. Zagledala sam sopstvene šake, ruke, telo. Sve mi je bilo poznato, a ipak nekako novo. „Znači, nisam devojčica?“

„Ono si što želiš da budeš“, rekla je majka. „A ma šta da budeš, ja te volim i uvek ću ti pomagati. Ako želiš da ostaneš devojčica, podržaću te. Ako odlučiš da budeš dečak, podržaću te. Ako hoćeš da objaviš pred svetom da si i jedno i drugo, podržaću te.“

Majka me uhvati za ruke i nežno ih steže. „Ali pojedini izbori podrazumevaju teži životni put, i to moraš da shvatiš. Ako si devojčica, narod tvog oca će želeći da se ženi tobom. Ako si dečak, možda će pokušati da ti naude, ili da mi te oduzmu.“

To je već doprlo do mene iako ostala upozorenja nisu. Nisam razumela sve, ali znala sam da ne želim da me odvoje od majke.

„Šta ti *hoćeš* da budeš?“, upita majka.

Razmišljala sam o Seleninoj mlađoj braći, koja su uvek trčkarala za nama – musava, nezgrapna i glasna. Razmišljala sam o našem drugu Darinu Stogu, zamršene kose, u odeći koja mu loše pristaje i s prljavštinom ispod noktiju. O debelom, dlakavom čika Džaredu, koji je smrdeo na znoj i pivo.

Onda sam se setila kako sam se igrala preoblačenja s bakom, kako sam učila o njenoj šminki i prahovima u boji, isprobavala njene haljine i dragulje. Mislila sam o majci, najmoćnijoj osobi u Uvali, koja je tako sjajno izgledala u složeno skrojenim haljinama, sa elektrumskom krunom ukrašenom simbolima, svetlucavom u kosi.

„Hoću da budem devojčica.“

Majka me uhvati za ruku. „Onda to i jesi, i niko ne mora da zna ni za šta drugo, izuzev ako ti odlučiš. Svet će probati da te ugura u jedan od dva kalupa, ali nadam se da ćeš jednog dana prerasti i jedan i drugi.“

Izvukoh ruku. „Znači, puštaš me da sparingujem.“

Ovog puta sam joj doskočila.

POSLE ME JE baka odvela u moju sobu. Još sam uzbuđeno pevušila zato što sam ubedila majku, ali, skriveno ispod poleta zbog pobeđe, jezero puno pitanja tiho je raslo.

„I vreme je bilo da popriča s tobom o tome“, reče Ilona. „Već godinama joj sedim na glavi.“

„Stvarno?“ Nisam mogla da sakrijem iznenađenje. Baka je znala da imam muški organ, kao i ženski. Menjala mi je pelene kad sam bila beba. Ali nikad nismo pričale o tome.

„Između nogu nosiš ključ jednog kraljevstva“, rekla je baka.

„Ja neću kraljevstvo“, rekla sam joj, i ozbiljno sam to mislila. „Kažu da je majka mogla postati kraljica Teze, ali je zaključila da ne želi.“

„Da je imala muda, postala bi“, reče Ilona. Čak i s pet godina bila sam navikla da baka tako priča. Za razliku od majke i ostalih odraslih, nikad se nije trudila da se spusti na naš nivo. „Gajim krupnije nade kad si ti u pitanju.“

Ove reči mi nisu imale nikakvog smisla. „Biću hrabra zato što imam muda?“ Uopšte se nisam osećala hrabro.

„Nisu samo muda u pitanju. Nego...“ – mahala je rukom ukруг – „osećaj muškosti. Kad muškarci nešto hoće, oni to uzmu. Ako im neko stane na put, odgurnu ga u stranu. Moja ćerka ima najveću moćugu u Tezi, ali odbija da razmahne njom.“

„Šta ako prosto nije htela da bude kraljica?“, upitah.

Ilona frknu. „Mama ti je kruta kao motka, ali suviše voli da govori svakom šta da radi – ne bi ta odbila krunu. Prosto nije imala živaca da sedi na glavi ostalim vojvodama i vojvotkinjama dok joj je ne daju.“

„Sigurno je imala neki razlog“, nisam odustajala. Nikad mi nije ni palo na pamet da bi majka mogla pogrešiti.

Baka me odmeri. „Jašta, može biti. Ti bi bila opasnija ako bi bila najstarije dete jedne kraljice.“

Nasmejah se, više od iznenađenja nego zato što mi je bilo smešno. „Opasna? Ja sam samo dete.“

„Zasad“, reče Ilona. „Ali nećeš biti zauvek. Neke tajne možeš da nosiš u sebi doveka, kao nož u džepu. Druge su kao sečivo u ruci. Što ih duže držiš, to te dublje poseku. Bolje je da odmah staviš ljudima do znanja ko si; tako će se navići pre nego što dovoljno odrasteš i postaneš opasna.“

„Majka kaže da će, ako to uradimo, neki možda probati da me povrede“, rekoh. „Ili otmu.“

„Maslino, ti si princeza, pogan mu njegovu.“ Baka slegnu ramenima. „U svakom slučaju si na meti.“

Od njenih reči prože me nagli strah. Opasnost mi ranije nije delovala baš sasvim stvarno, ali sada kada je Ilona potvrdila da postoji, obuze me želja da pobegnem i sakrijem se.

Baka mi je izgleda primetila to na licu, pošto mi položi ruku na nadlakticu i blago me stegnu. „Ovde ti niko ne može ništa,

---

Maslino Papirdžijo. Ali ako si se uplašila, možemo da udvostručimo straže.“

Ovaj predlog me nije naročito utešio. „Već ima stražara na sve strane. Gde će ih još postaviti, u moju sobu?“

Baka se tiho zacereka. „Nek stave neko'ko komada u moju!“

Od njenog smeha popusti mi strah. Takva je bila baka Ilona. Ošamarila bi te istinom po licu, a onda te mazila dok ne prođe. Želela sam da steknem njeno odobravanje – možda sam to želela ponajviše od svega – a znala sam da ona hoće da se složim s njom, ali činilo mi se da nije u pravu. „Ako hoću da budem devojčica, onda i jesam, kaže mama.“

Ilona me je dugo gledala, pa klimnu glavom. „Jašta ako tako 'oćeš.“ Ona me čupnu za uvojak kose koji mi se izvukao iz pletenice. „Dođi onda pred ogledalo. Vreme je da počnem da te podučavam kako se koristi žensko oružje.“

TREĆE POGLAVLJE

SREDNJE REŠENJE

VIDIM GOMILU PAPIRA na stolu direktorke Darsi, i stomak mi se grči kao u onim danima pre nego što prokrvarim. Bila sam u pravu što se tiče pismenog.

„Šta ćemo da radimo?“, šapućem. „Nisam u stanju ni sopstvenu baštu da održavam u životu, a kamoli da izdeklamujem sedam lekova.“

Volela bih da je to preterivanje s moje strane. Travarstvo mi je oduvek dosadno, a kako ne bi i bilo? Sedam lekova meni ni za šta ne služi. Ma šta da se, zbog majčine magije, desilo u njenom stomaku, razlikujem se od vršnjaka, i to ne samo biološki. Snažnija sam i brže se zaceljujem nego što bi trebalo u mojim godinama, nikad nisam bila bolesna, i uopšte me ne zanima čaj za plodnost.

Majka tvrdi da je radoznalost najveća vrlina i više voli udžbenike od romana, ali ja bih sto puta pre čitala pustolovine Džeka Reptilskog Jezika nego stare travarske zapise i istorijske knjige.

Ostale devojke već ćaskaju na sedištima, ali kad stignemo Selen i ja, sve začute. Sačuvale su nam mesta, zauzele sedišta oko naših omiljenih stolica; liče na gnezdo u kom se nalaze dva jajeta.

Tri momka u razredu sede pozadi, potpuno brojčano nadmašeni. Pre nego što je majka svim rodovima dopustila pristup travarskom univerzitetu, travari su bili retki, i često su ih ismevali i

smatrali ih lošijim od koleginica. Većina travarki je odbijala muške šegrte, a čak su i pacijenti zazirali od njih, zbog čega bi travare na kraju uglavnom otposlali da se bave istraživačkim radom. Čak ni sada se ne sreću često, i nijedan nije na visokom položaju na Univerzitetu ili u bolnici.

„Čao, momci“, kaže Selen u prolazu. Ja sam lepša po uobičajenim merilima, imam savršenu kosu i lice mi je našminkano, ali njihove oči prate nju.

Nije ništa drugačije kad dođemo do svojih mesta. Ostale devojke se s poštovanjem povlače da mi ne budu suviše blizu, ali se naginju prema Selen.

Ne mogu ih kriviti. Selen je gotovo isto onako visokog roda kao i ja, vojvotkinjina je sestra i baronova ćerka, ali njeno samopouzdanje i nesalomivo dobro raspoloženje zarazni su za sve oko nje. Ostale devojke žele da joj budu blizu. Žele da *budu* ona.

Ponekad i ja sama želim da budem ona. Pitam se kakav li je osećaj biti tako sigurna ko si i šta si da i druge uvlačiš u sopstvenu orbitu.

„Sledeće nedelje je dugodnevica“, kaže Minda. Sa šesnaest godina, najstarija je od nas, lice joj je okruglasto a osmeh srdačan. Kosa joj je vezana pozadi jednostavnom plavom vrpcom. „Idete li na proputovanje po obodnim naseljima?“

„Mama nije htela da me pusti, ali mi je taja svejedno dozvolio.“ Selen diže mali prst. „Vrtim generala oko prsta kao od šale.“

Svi se smeju, ali onda se njihove oči okreću ka meni, a meni se stomak grči još jače nego kad sam videla ispitne papire. „Nisam još razgovarala s vojvotkinjom.“

Ako ćemo pravo, plašim se da je pitam.

Ako hoćeš na godišnje proputovanje po obodnim naseljima, dovoljno je da napuniš trinaest leta, ali majka već dve godine odbija da me pusti. Svejedno što Selen ide, nema mnogo nade da će se predomisлити.

Pomen moje majke ima željeni učinak, i pogledi skreću u stranu. One koje nisu prestravljene od vojvotkinje Papirdžije – obožavaju je. Za mnoge se može reći i jedno i drugo.

„Ljubila sam se s konjušarem Perinom“, bubne Selen i opet privlači pažnju na sebe. Potajno mi se osmehne, i ja joj klimnem glavom u znak zahvalnosti što me je izvukla.

„Oblačite kecelje.“ Pre nego što je Selen stigla da ispriča priču o svojim ne baš miomirisnim podvizima, ulazi direktorka Darsi, noseći ogroman poslužavnik pun biljaka u debelim glinenim saksijama. Kosa prošarana sedim vezana joj je u čvrstu punđu, a ona sama bez naprezanja nosi teški poslužavnik u rukama mišićavim od višedecenijskog nameštanja kostiju. Nekada davno Darsi je bila majčina šegrtkinja; ona je samo još jedna od majčinskih ličnosti kojima me je majka okružila kako bi mi nadoknadila činjenicu da sama nema vremena. Volim Darsi kao tetku iako joj, kao učenica, predstavljam razočaranje.

Preko jednostavnih plavih šegrtskih haljina navlačimo kecelje – prepune džepova u kojima se nalaze suvo bilje i pribor – a zatim ustajemo i polazimo prema polici za biljke da dočekamo direktorku.

„Trebalo da presadimo krutnjaču“, kaže Darsi. „Zna li neko zašto?“

Ostale devojke zastaju. Čak i ja znam odgovor, dakle sigurno znaju i one, ali mi daju vremena da prva dignem ruku. Baka kaže da rade to jer znaju da ću jednog dana biti vojvotkinja, pa mi se ulagaju. Meni bi draže bilo da su mi prosto drugarice, ali zapravo nemam nijednu drugaricu osim Selen. Nikoga ko me stvarno poznaje.

„Maslino.“ Direktorka Darsi pokaže na mene dok dižem ruku.

„Zato što se korenje krutnjače brzo širi“, kažem ja, „i s vremenom će slomiti i najdeblju glinu.“

„Tako je!“ Direktorka Darsi mi se ozareno osmehuje. „Sila krutnjačinog korena je polagana ali ogromna. Dovoljna da slomi čak i ove ojačane saksije.“ Nastavničkim štapom ona poprilično jako kucne po jednoj. „Svaku stabljiku morate nekoliko puta uvrnuti kako bi se korenovi odvojili od gline pre nego što možete da izvučete biljku iz zemlje.“

Minda prva uzima biljku. Krupna je i snažna devojka, i poduhvata stabljiku pri dnu, baš kao što i treba, ali lice joj se zacrveni dok se upinje da iščupa korenje. Osvrćem se i vidim da se i ostale

devojke i momci podjednako muče. Čak i Selen zastenje kad ne uspe da je počupa iz prve.

Uzimam svoju biljku i jednom rukom čvrsto hvatam saksiju dok drugom stiskam stabljiku. Uvrnem i jako cimmem. Krutnjača izleće iz saksije uz vodoskok zemlje, a ojačana glina pod prstima mi se lomi u paramparčad.

Drugovi i drugarice iz razreda pilje u mene, a ja potiskujem želju da pobegnem. Oduvek sam jača od ostalih, ali ponekad zaboravim koliko. Zemlja mi pokriva haljinu i tek upletenu kosu; sav Mihin i Ilonin trud je bio uzaludan. Izgledam kao budala.

„Pažljivo, dete!“ Darsi mi brzo prilazi. „Ne čupaš panj iz zemlje. Jesi li se posekla?“

Trebalo je da se posečem. Osetila sam kako mi se oštar komad grnčarije urezao u dlan. Svakom drugom bi trebalo ušivanje, ako ne i operacija, ali premda nisam ni pogledala, znam da mi koža nije rasečena.

„Nije mi ništa.“ Ne želim da skrećem na sebe dalju pažnju i pokušavam da se izvučem, ali direktorkine mesnate šake obuhvataju moje, i ona me nežno pregleda.

Na tresak se svi osvrnu. Dignem pogled i vidim Selen kako stoji nad razbijenom saksijom; zemlja i krutnjača rasute su svud po podu učionice.

„Tvorca mu, je l' od jutros svi imaju dve leve ruke?“ Pošto se uverila da ne krvarim, Darsi zadigne suknju i požuri do Selen, i svi zaboravljaju na moju nezgodu.

Selen mi susretne pogled i premda nismo izgovorile ni reč, znam da je namerno bacila saksiju na kameni pod kako ostali ne bi imali vremena da previše razmišljaju o onome što sam ja uradila.

Pojma nemam šta bih bez nje.

ODLAZIM DO UMIVAONIKA da se operem dok ostali završavaju s presađivanjem; usput mi spadne podosta Ilonine šminke.

Haljina i kecelja kakve nose šegrtkinje predviđene su da budu otporne na zemlju i da, kad ih otreseš, ostanu čiste do pristojne

mere. To ne važi za moju kosu. Ako bih uzela da rasplićem kike, to bi trajalo do kraja časa, i na kraju bih bila još čupavija. Pokušavam da ih istresem, ali bez mnogo uspeha. Vlažna i zrnasta zemlja golica mi kožu glave. Osećam se poniženo, ali postupam kako bi Ilona postupila: vraćam se na svoje mesto, visoko dignute glave, dok direktorka Darsi deli ispitna pitanja – znala sam da će nam dati pismeni.

Više odgovora znam nego što ne znam, ali nije važno umem li da skuvam savršen usplavljujući napitak od trave nabijače i vrbene ili prepoznam deset semena po obliku. Vojvotkinja će primetiti jedino netačne odgovore.

„Mislim da nisam loše uradila“, tiho kaže Selen kad spustimo olovke i Darsi pokupi papire. „Ti?“

„Seti me se ponekad, pošto će me majka ubiti“, kažem joj.

Selen se smeje kao labudica, zabacujući dugi vrat, a i smeh joj zvuči više kao kričanje nego kao kikot. „Nije valjda baš toliko strašno.“

„Kad si ti položila vatrometno oružje, tvoj taja je podvrисnuo i podigao te visoko“, kažem ja. „Ja sam bolje uradila, ali kad sam rekla majci, dva sata mi je držala predavanje koliko je opasno ono jedno pitanje koje sam pogrešila.“

„Taja je srećan što uopšte umem da čitam“, kaže Selen. „Kaže da je jedva umeo i da se potpiše dok nije napunio trideset leta.“

Kao po komandi, Minda naglo usisa vazduh, i sve šegrtkinje se usprave u stolicama, izvijenih leđa, očiju uperenih napred. Dignem glavu i uzdahnem. Vojvotkinja je došla u nenajavlјenu posetu.

Kakva neverovatna slučajnost: baš posle pismenog.

Šegrtkinje obaraju glavu i šire suknje kada moja majka, vojvotkinja Liša Papirdžija uđe u učionicu. Preleti pogledom preko mene, osmotri mi sve mrlje na haljini i primeti u kakvom mi je stanju kosa.

„Liša.“ Darsi se pridigne na noge i načini kniks.

„Nemoj, molim te.“ Vojvotkinja odmahne rukom na taj čin i raširi ruke da je zagrli. I ovo je ustaljeni protokol. Tako stavljaju

šegrtkinjama do znanja da je direktorka Darsi u vojvotkinjinoj milosti. Čak je ni Selen ne zove 'Liša', a sestre su.

Darsi grli moju majku, ali ne dugo. „Nisam znala da dolaziš.“

„Samo sam u prolazu.“ Vojvotkinja baci letimičan pogled na ispitne papire na Darsinom stolu. „Kako napreduju studentkinje?“

Darsine oči nakratko odlutaju ka meni, i na jedan užasan časak zamišljam kako daje majci moj pismeni, da ga ova oceni pred celim razredom.

Ipak, ne čini to. „U ovoj turi, mislim, imam mnoštvo valjanih mladih travarki. Maslina uvek prva podigne ruku, ali sve su nadarene.“

Sve ove reči su istinite, na izvestan način, ali vojvotkinja pogleda u stalažu za biljke i izvije obrvu. Neko je počistio pod, ali njene svetloplave oči polako prelaze preko keramičkih krhotina u kanti za otpatke. „Bilo je nezgoda dok ste presađivale krutnjaču?“

„Ja sam kriva“, ubaci se Selen pre nego što Darsi stigne da odgovori. Ona podigne krupne šake. „Ponekad nisam ni svesna koliko sam jaka.“

„Baš kao tvoj otac.“ Vojvotkinja se osmehne Selen, i moja drugarica se i protiv volje ozari. Pohvale moje majke tako deluju na ljude – dragocenije su baš zato što su retke. Ne sećam se kad se poslednji put meni tako osmehnula.

Vojvotkinja opet pogleda u Darsi. „Direktorko, bi li ti smetalo da na tren izvedem ćerku?“

„Naravno da ne.“ Darsi načini kniks, a meni se želudac opet zgrči.

DOK PROLAZIMO HODNICIMA Travarskog univerziteta, hodam blizu prozora i trudim se da ne piljim u tanane naočare ukrašene simbolima koje vise na srebrnom lancu oko majčinog vrata.

Njena magija nema dejstvo na sunčevoj svetlosti. Nijedna magija ga nema. Sunce sagoreva čarobnu moć, i upravo zato su demoni – stvorenja puna urođene magije – samo noću izlazili iz bezbednog skrovišta u Utrobi zemlje.

Vojvotkinja je veštica, iako mrzi tu reč. Za nju je sve to nauka, premda nije naročito slično onome što učimo na časovima tra-varstva i poznavanja hemije. Nije veštica kao iz žonglerskih priča – ne cereka se zlobno i ne baca kletve na ljude koje valja naučiti pameti; ipak, majčini simboli štite Uvalu od demona.

Ili bar tako kažu. Ja nikad nisam videla nijednog utrobnika, ni živog niti nedavno ubijenog. Samo stare demonske kosti koje se čuvaju u tami da bi zadržale moć. Rat protiv demonskog soja se završio još pre nego što sam prohodala. Ono malo utrobnika što je preživelo nakon što je Izbavitelj istrebio sve ostale prognano je na rubove majčinih velesimbola, i drvoseče generala Džareda ih love.

Ipak, ma kakva sudbina da je snašla utrobnike, vojvotkinjina magija je stvarna. U njene kockice od demonske kosti urezani su simboli proročanstva, i zahvaljujući njima ona tumači ono što jeste i ono što bi moglo biti. Na moje oči je, s neobjašnjivom tačnošću, prorekla požar, poplavu i sušu. Jedna vatrogasna četa u pripravnosti, jedan nasip i naređenje da se ostave dodatne zalihe jedne godine – i majka je predupredila sve te nesreće, a narodu je obezbedila sklonište, čistu vodu i pune stomake.

Nikad je nisam videla da koristi čarobni štapić koji nosi za pojasom, izuzev da bi nacrtala simbole svetlosti i zvuka kako bi osvetlila prostoriju ili da bi je svetina čula, ali čitala sam istoriju – i videla popriličan broj slika na kojima sipa vatru i munje po utrobnicima za vreme rata. Sve je to preterivanje, sigurna sam, ali previše ljudi je navodno videlo nešto slično svojim očima da bih potpuno otpisala ove priče.

Ipak, najviše od svega mrzim njene naočare. Magija dolazi iz Utrobe, ali svaki živi stvor nosi malu količinu u sebi. Simboli vida urezani oko stakala omogućuju majci da vidi magiju u obliku blagog sjaja, uključujući i svačiju auru. Aure su osobene, baš kao otisci prstiju, a ipak su nestalne kao jezerska voda i menjaju se tokom dana u zavisnosti od naših misli i osećanja.

Zahvaljujući magijskom vidu, vojvotkinja opaža aure i ume da vidi ko laže ili ko je nešto prečutao; za nju je to lako kao da

prelistava one svoje dosadne knjige o nauci starog sveta. Ponekad se čini kao da vam pročita misao pravo iz glave.

Ja nikad nisam sama, nikad nisam bez straže i, za razliku od Selen, ne mogu da se šunjam naokolo i ljubakam se. Ostaje mi samo privatnost sopstvenih misli.

„Prejako si povukla biljku i razbila saksiju“, primeti majka dok hodamo.

Toliko o zaštiti koju pruža sunčeva svetlost. Čak i bez naočara vojvotkinja me lako prozre.

„Slučajno.“ I pre nego što mi reč pređe preko usana, znam da neće biti dovoljna da spreči predavanje koje mi sleduje. Ništa ga ne može sprečiti. Majčine lekcije su kao kiša. Neizbežne. Ne možeš ih predupređiti.

„Maslino, moraš biti pažljivija“, kaže majka. „Ako ljudi shvate koliko si jaka, možda im se to učini... neprirodno.“

„Zar ionako nisam neprirodna?“, pitam.

„Kojesta“, kori me majka. „Kako možeš tako nešto da kažeš?“

„Zašto onda moram sve da krijem?“, pitam oštro.

„Jer što manje pažnje skreneš na sebe, to si bezbednija“, kaže majka. „Sledećeg leta će ti biti posvećeno mnogo pažnje, želela ti to ili ne.“

Na ove reči, progutam ono što sam se spremala da odbrusim. „Zašto sledećeg leta?“

„Sa šesnaest leta, dovoljno si odrasla da ti se udvaraju“, podseća me vojvotkinja. „Idućeg proleća Anžijci će početi da šalju posetnice i pozivnice na balove, a krazijske provodadžike će mi stati u red ispred kapije. Vojvotkinju Arejn već svrbe prsti da ti predstavi svog unuka Rajnbeka.“

„Da mi ga predstavi?“ Dopisujem se s Rajnbekom otkako smo deca.

„Kao udvarača“, kaže majka. „Čak i vojvotkinja Elisa od Milna je već spremila nekog mladog princa, ukoliko smo zainteresovane.“

„Muškarci će dolaziti da se udvaraju... meni?“ Puna sam neverice, ali kad pomislim na udvarače, osetim malecni nalet uzbuđenja. Jedno je otrkasti se nekud s konjušarem, a nešto sasvim

drugo prošetati se po vrtu s mladićem kog svi smatraju dobrom prilikom. Pitam se da li je Rajnbek zgotan.

Ipak, duboko u sebi znam da nije tako prosto. Čak i ako Rajnbek bude lep kao sunce, ko zna šta će uraditi prve bračne noći kad shvati da nisam kao druge žene.

Uspevam da kažem samo: „Nisam spremna ni sa kim da se zaručim.“

„Naravno da nisi“, slaže se majka. „Zaista si premlada. Nisi se čak ni poljubila.“

Ti si našla da pričaš. S mukom ostajem smirena iako mi je istr-gla čak i ovu malu maštariju o slobodi. „Ti si se zaručila s trinaest godina. Pričala mi je baka.“

„Ona je našla da priča“, kaže majka kao odjek mojih misli. „To je bila njena pogana zamisao, i završila se užasno.“

Rado bih rekla kako je to vrlo dobar razlog da ne puštaš majku da odlučuje umesto tebe, ali nemam hrabrosti. „A kad ću biti dovoljno odrasla?“

Majka me odmeri; pažljivo bira reči. „Sačekaj još nekoliko leta, preklinjem te.“

Polako izdavam vazduh kroz nozdrve u pokušaju da prikrijem mešavinu besa i razočaranja.

„Mogu li bar na proputovanje po obodnim naseljima sa ostalim devojkama?“

Majka nabira nos. „Mislim da to nije pametno. Previše je zbi-vanja na dvoru. Pleme Madža otvorilo je granice prvi put otkako si se rodila. Za četrnaest dana ćemo primiti izaslanstvo radi pre-govora o njihovom pristupanju Paktu Slobodnih gradova. Ako posle toga budeš htela da putuješ po obodnim naseljima, mogu da sastavim grupu...“

„Neću grupu.“ Vojvotkinja trepne kad je prekinem. „Neću sluge, telohranitelje i prvog ministra Artera, koji će me lično podučavati istoriji svake varošice koju posetimo.“

Majka se podboči. „Mislim da ne razumeš suštinu proputova-nja po obodnim naseljima. To je obred prelaza...“

„Ti ne razumeš suštinu!“ Opet je prekinem, i ovog puta izraz majčinog lica nije ni blizu onoliko strpljiv. „Naravno, na propu-
tovanju se uči istorija vojvodstva“, popuštam pažljivo odmerenim
tonom, „ali nije ono zato obred prelaza. Stvar je u tome da budeš
daleko od kuće, s drugaricama i drugovima. Da nekoliko dana ne
budeš pod paskom roditelja dok razgledaš varošice. Da spavaš u
prenosivim zaštitnim krugovima u divljini izvan velesimbola.“

„Bićeš s drugaricama“, kaže majka. „Biće tu Selen, pa Miha...“
Zaustavim se. Majka načini još dva koraka, pa stane i osvrne
se; prvi put joj se na licu vidi razdraženost.

„Selen ide sa ostalim devojkama. Pustio ju je general Džared.
Miha mi je dadilja.“

„Miha ti je sestra“, ispravlja me majka, ali ja samo skrstim ruke.

„U redu“, obrecne se vojvotkinja. „Ne možeš da ideš zato što
je preopasno. Ostale devojke, pa čak ni Selen, nisu na meti ubica.“

„Majko, ma daj.“ Prevrnem očima.

Hitra je. Toliko hitra da čak ni ja ne stižem ništa da predu-
zmem. Uhvati me za bradu i natera me da je pogledam u oči. Po-
kušavam da se oduprem, ali nisam samo ja ovde snažna. Majčini
prsti su kao led, hladni i nemilosrdni. Znam da me nikad ne bi
povredila, ali svejedno je zastrašujuća.

„Maslino, ovo je ozbiljno. Ubica bi mogao da te zgrabi isto
ovako brzo. Zapravo brže – i on te neće samo uhvatiti za bradu.“

Pokušavam da se istrgnem, ali majka mi pušta bradu i hvata me
za nadlakticu. Kakvom posmatraču to bi možda ličilo na običan
majčinski pokret, ali ona slobodnom rukom dodiruje štapić, i
uprkos mojoj snazi, stisak joj je kao klesani mermer dok me gura
u praznu učionicu i zatvara vrata za nama.

„Imaj malo poštovanja prema sestri“, obrecne se vojvotkinja.
„Posvetila je život brizi o tebi.“

U pravu je, ali majka koristi osećaj krivice kao bič i pokušava
da mi odvuče pažnju na nešto drugo. Istrgnem ruku, krupnim
koracima pređem preko prostorije i stanem pored prozora. Čak i
posredna sunčeva svetlost je delotvoran štit protiv majčinih moći.

„I imaj poštovanja prema meni“, kaže vojvotkinja, „kad ti kažem da *nisu* svi demoni nestali, ma šta pričali staratelji – nije ih Izbavitelj sve odagnao. Izvan velesimbola si nezaštićena.“

Obaram oči i izigravam strahopoštovanje, kao da shvatam opasnost. Ipak, ne shvatam. Nikad nisam čak ni nazrela obris demona vetra naspram neba. Već godinama niko nije video utrobnika. Postali su lovačke priče, kao noćovuci koji govore ili palčiči iz bajke.

Po majčinim rečima, kada je Izbavitelj istrebio demone iz Teze, oni su odneli sa sobom i veliki deo magije ovog sveta. Bez demona – ili njihovih kostiju, koje su napajale simbole – snaga magijskih predmeta je izbledela, pošto nisu više mogli da se napune do kraja. Vrlo malo ljudi je zadržalo značajnu količinu magije, ako se izuzmu moji roditelji i...

„Zar nas neće Iscrtana deca voditi i štiti?“

Majka izgleda kao da joj je neko sipao limun u čaj. Iscrtana deca su bila njen ogledni poduhvat za vreme rata. Izbavitelj je na sopstvenoj koži istetovirao simbole – znakove za crpljenje i skladištenje magije – koji su mu, kako priče kažu, dali moći kao iz bajke. Majka je probala to da ponovi, sa... delimično uspešnim ishodom. Deca su dobila moć, ali ih je magija izmenila, isto kao mene. Sada žive u divljini izvan velesimbola i patroliraju pograničnim oblastima.

„Iscrtana deca nisu od poverenja“, kaže majka. „Čak i ona dobra umeju da podivljaju ako naiđu na demona, a Rena Stog trenutno nije tu da ih drži na lancu. Pošto ove godine dugodnevica pada na noć bez meseca, nisam voljna da rizikujem.“

Trepnem. Svi o Iscrtanoj deci govore kao o šumskim bogovima – suviše su divlja za fino društvo, ali su prva tezanska linija odbrane i posvetila su život vojnoj službi. Nezamislivo je reći da nisu od poverenja.

Ili možda majka pokušava da me zastraši.

„Dobro, pošalji stražare!“ Dižem ruke i odmahujem. „Pošalji sa mnom kapetanicu Vondu ako baš moraš. Ali me pusti da idem s drugaricama.“

Dvama prstima majka masira slepoočnicu. To je znak da je hvata glavobolja, što će reći da sam ili na pragu pobeđe ili ću pretrpeti neviđen poraz.

„Vozićeš se u krunskoj kočiji“, kaže majka.

„Ali...!“, zaustim. Ako me stavi u krunsku kočiju, izdvojiće me od ostalih gore nego da je poslala sa mnom armiju uvalskih vojnika.

„Nema 'ali'“, kaže majka. „Oklopljena je. S tobom će se voziti Selen, Miha i lord Arter, a ispred će ići kapetanica Vonda s pet ili šest uvalskih kopljanika. Kad budete u poseti obodnim naseljima, možeš da ideš u šetnje i u kupovinu sa školskim drugaricama, ali će Vonda i Miha uvek ići s tobom.“

Stiskam usne. Nisam tako zamišljala put, ali bolje i to nego da ostanem kod kuće. Daleko bolje. Jednom u životu smem da odem iz prestonice, da se odvojim od majke i sama vidim bar malo sveta.

„I nećeš ići na izlete koji podrazumevaju da se preko noći ostaje izvan velesimbola“, završava vojvotkinja.

Dok varim njene reči, samo što mi ne ispadnu oči. „Čak ni uz oklopnu kočiju, Vundu, Artera i šest kopljanika ja ne mogu na pogano kampovanje?“

Spremam se da kažem još nešto, ali me majka zaustavlja, dižući prst. „Nudim ti srednje rešenje, Maslino. Predlažem ti da ga prihvatiš.“

„JESI LI JE pitala?“ Kad se vratim, Selen me čeka ispred učionice direktorke Darsi iako su se ostale devojke već razišle.

„Moramo da požurimo“, kažem. „Fava će me živu odrati ako zakasnim.“

„Pretpostavljam da je odgovor 'ne'?", pita Selen dok hitamo hodnicima. Trčanje je zabranjeno, ali nas dve umemo da budemo poprilično brze a da ne narušimo lepe akademske manire.

„Nije 'ne'.“ Gledam uzbuđenje kako se razliva po Seleninom licu i mrsko mi je što moram da ga sasečem u korenu. „Ali nije baš ni 'da'. Ne smem da izlazim izvan granice simbola.“

Selen se ukopa u mestu. „Ali to je najbolji deo!“

Zgrabim je za ruku i cimmem da bi se pokrenula. Jedno je prepirati se s majkom, ali je nešto sasvim drugo naljutiti *dama'ting* Favu. Ponekad umem da budem lakomislena, ali nisam potpuna glupača.

„Vojvotkinja se brine da će me pojesti demon.“

Selen se glasno cereka. „Niko nije video demona otkako smo bile u pelenama! A čak i da neki dođe, Vonda bi ga prosvirala kroz glavu strelom sa simbolima pre nego što bi prišao da skoči na nas.“

„Sve sam to isto rekla majci, ali nije bilo mnogo vajde.“ Pre nego što stignem da kažem nešto više, zazvoni veliko zvono. „Noći mu.“

Hodnici su pusti; zaboravljam na lepe manire, dajem se u trk, i već tren kasnije sam na Favinim vratima. Zatvorenih očiju, prastara krazijska sveštenica kleči na jastuku u sredini sobe. Od glave do pete je prekrivena tkaninom, isto kao Miha, ali umesto crne, Fava nosi čistobele marame i odoru.

„Zbog kašnjenja, dodatnih sat vremena u Odaji senki.“ Fava ne prestaje da meditira, ne diže glavu, čak i ne otvara oči. Razume tezanski, ali je nikad nisam čula da ga koristi – govori samo na maternjem krazijskom.

Udarac palicom po prstima bih podnela, ali od Odaje senki nema ničeg goreg. Ispod laguma, koji se nalaze pod univerzitet-skim podrumima, odaja je smeštena toliko duboko da jedva dišem. Nema svetla, i samo zahvaljujući simbolima vida – poput onih na majčinim naočarama – mogu da vidim u čudnom magijskom spektru dok, pod Favinim pomnim nadzorom, urezujem simbole moći u predmete.

„Bila sam s majkom“, usudim se da kažem.

„U pustinji nema izgovora“ – Favin glas je potpuno smiren – „a nema ih ni kod mene.“

„Jašta, ona će to najbolje znati“, šapne Selen. „Starija je od peska.“

Obuzdam osmeh, ali ne dovoljno brzo, pošto Fava naglo otvori oči i usredsredi pogled na Selen. „Mogu i tebe da kaznim, Selen va Džared, ali prepustiću to *dama'ting* Džaji. Ona koja već i sama kasni ne mora da prati princezu Maslinu na čas.“

„Vidimo se u dvorištu za vežbu.“ Selen otrčkara hodnikom, više da bi izmakla Favi nego zato što se plaši svoje učiteljice krazijskih studija. Džaja je znatno manje stroga.

Kad zatvorim vrata za sobom, prostorija je mračna. Prozori su zastrti debelim zavesama, koje zaklanjaju svu svetlost spolja. Fava još kleči na jastuku na podu, a jedino osvetljenje dopire iz prigušene lampe ispred nje.

„Sat vremena zato što si zakasnila i još dva zbog nepoštovanja“, kaže kada kleknem na jastuk preko puta nje.

Nije valjda čula šta je Selen šapnula? To mi deluje nemoćuće. Starica bi morala imati uši kao zec. Možda joj neka čin omogućava da čuje u više okolnih prostorija. Kao i majka, Fava je moćna veštica. Odlučujem da bolje pripazim šta pričam blizu njene učionice.

Ostale devojke idu na krazijske studije kod *dama'ting* Džaje, gde uče jezik i kulturu naših suseda na jugu. Dvanaest krazijskih plemena je hiljadama godina živelo u Utvrđi Kraziji, Pustinjskom Koplju i okolini. Pre dve decenije moj otac Aman Džardir izveo ih je iz pustinje i poveo u osvajanje zelenpredela, sa ciljem da zavrbuje vojsku za rat s demonima.

Mir je sklopljen pre nego što su stigli ovako daleko na sever, ali izuzimajući pleme Madža, koje je pokupilo svoj deo ratnog plena i vratilo se u Pustinjsko Koplje, Krazijci nikad nisu predali zemlje koje su zauzeli. U godinama koje su otada prošle, Nova Krazija cveta.

Džaja je sveštenica Everama, kog narod mog oca smatra Tvorcem, ali je mlada i godine koje je provela u zelenpredelima ostavile su traga na njoj. Udala se za Uvalca i prilagodila se ovdašnjim običajima više nego većina njenog naroda. Ispod vela, oči su joj uvek osmehnute.

S prastarom Favom to nije slučaj. Drevna sveštenica spada među majčine najpouzdanije savetnike, ali otac ju je proglasio za svoju ličnu nastavnicu kako bih razumela svoje poreklo. Za razliku od drugih predavača, ornih da me pohvale i umile se majci, ništa što ja uradim nije dobro u Favinim očima.

Dok se Selen i ostale devojke zabavljaju učeći o kulturi naroda moga oca – kuvaju krazijska jela, slave krazijske praznike i ćaskaju na tom jeziku – mene Fava uvodi u tajne sveštenica, *dama'ting*, koje se uglavnom sastoje od molitve, simbolističkih veština, terenskih hirurških zahvata i čitanja toliko proročkih knjiga da mi se vrti u glavi. Mogu da dovedem ratnika u stabilno stanje pre nego što iskrvari, ali ne znam ni jedan jedini krazijski ples.

Nikad nisam videla Favu da se osmehuje. Čak i u retkim prilikama kad skine veo, duboke bore na njenom licu uvek su krute od neodobravanja. Kažu da je starica proživela više od jednog veka, i u te glasine je lako poverovati. Udovi su joj jedva nešto više od kostiju obloženih snažnim žilama, a pod tankom, prozirnom kožom vidi joj se svaka vena.

Ipak, Fava svako jutro pozdravlja *šaraskom*, i stoji u položajima čvrsto kao statua. Um joj je oštar i pamti čitav jedan vek lako kao što bi neko mogao prelistati i pronaći željeni odeljak često čitane knjige.

„Uzmi kockice.“

Poslušam je žurno: prostirem ispred sebe čistu tkaninu i iz džepa kecelje vadim kesicu od debelog somota. Prosipam sedam glinenih kockica – svaka ima različit broj strana – na besprekorno belu svilu.

Izvežbanom rukom Fava skuplja kockice i mućka grubu glinu u šakama. „Bedno. Imaš petnaest godina, a još nisi napravila ni pristojan komplet glinenih. U Kraziji bi te već izbacili iz *dama'tinške* palate.“

Eh, da sam te sreće. Ne želim da budem proročica ništa više nego što bih da budem travarka, a i kad bih nekako uspela i jedno i drugo, majka i Fava bi svejedno našle razloga da budu razočarane u mene. Radije bih skoknula do ponora nego provela tri sata u Odaji senki, upinjući se da, pri magijskoj svetlosti, nekako oblikujem i izrezbarim glinene kockice.

Ipak, kao što to uglavnom biva u mom životu, nemam izbora nego da izdržim. Jedina osoba koja može da poništi Favina naređenja jeste majka, a ona to sigurno nikad ne bi uradila. Kad sam

se jednom požalila što me je Fava udarila palicom po prstima, smejala se.

„Moja nekadašnja učiteljica Bruna je imala još veći štap nego Fava, i dvostruko češće ga je koristila“, rekla je vojvotkinja. „Svaki udarac je bio lekcija koju nikad nisam zaboravila.“

Fava mi vraća kockice i vadi sopstveni komplet. Njene nisu od proste gline. Pre gotovo sto godina izrezbarila ih je od crne demonske kosti. Izlizane površine blistaju se kao uglačano vulkansko staklo, ali svaka strana i svaki simbol i dalje su jasni i oštri.

Fava vadi *hanžar* koji nosi za pojasom. Iz iskustva znam da je ovo zakrivljeno krazijsko sečivo oštro kao žilet. Zabija vrh u palac i razmazuje krv po simbolima.

„Everame, darivaoče svetlosti i života, tvojoj deci su potrebni odgovori.“ Kockice počinju da se sjaje dok ih ona mučka i po njima se raspoređuje krv. „Hoće li sutra padati kiša?“

Baca ih snažno ali vešto. Nijedna kockica se ne skotrlja s tkanine dok sevaju od magije, koja ih neprirodno bacaka tamo-amo, skrećući ih sa ubičajene putanje.

Fava baci pogled na ishod, nešto progundā i sedne na pete. Mahne rukom meni da, u simbolima rasutim pred sobom, potražim odgovor na njeno pitanje.

Škiljim u njihov raspored. Znam šta koja znači, ali pojma nemam šta mi sve zajedno govore. Nije naviše okrenut nijedan simbol vazduha, vode, ili ma čega što bi bilo iole korisno za predviđanje vremena.

Kad posegnem za udžbenikom, Fava se mrgodi. Ne osvrćem se na njen pogled; pokušavam da dobijem na vremenu. U pustinji, odakle je ova veština potekla, proricanje kiše je od suštinske važnosti. Poglavlja o takvim proročanstvima su napisana detaljno, ali čak ni ona mi nisu od velike pomoći. Čini se da svaka proročica ima svoj način tumačenja kockica, a metodi su im često oprečni. Ako gledaš iz sredine upolje, navlači se tama, što možda predstavlja kišne oblake. Ako gledaš od severa ka jugu, tama se razilazi.

„No?“, požuruje me Fava.

„Pa... hoće“, nagađam. Pristojne su mi šanse.

„Jesi li sigurna?“, pita Fava.

Uzdahnem. „Ne.“

Fava klima glavom. „Trebalo je da se osloniš na taj nagon. Isto tako bi mogla i da baciš novčić kao da proričeš na osnovu ovog bacanja.“

„Ali... magija“, kažem. U čemu je svrha svega ovoga ako ne možeš da se osloniš na kockice? Štošta bih pitala – ko sam, šta treba da budem – ali čini mi se besmisleno da godinama učim neku veštinu, a onda na kraju nagađam odgovore.

„Magija odslikava pitanje“, kaže Fava, „ono na našim usnama i ono u našim srcima. Ne znamo uvek koje je pravo pitanje.“

„Znači, ako ne pitaš hoće li te izgaziti konj...“, podstičem je.

„*Alagai hore* ti same od sebe ništa neće reći“, kaže Fava. „Kiša predstavlja tananu ravnotežu prirodnih pojava, nije ustaljena kao izlazak sunca. Često je potrebno više puta baciti kockice kako bismo došli do odgovora koji zavisi od toliko promenljivih činilaca.“

Izvežbanom rukom ona skuplja kockice. „Reci mi, Maslino va Liša, šta sledeće da pitam?“

„Trebali sutra da poneseš kišobran?“, kažem.

Iz Favinog grla se čuje nekakav promukao zvuk koji bi možda mogao biti kikut.

JEŽIM SE NA pomisao da sam provela sate i sate u Odaji senki, ali izbacujem to iz glave; laknulo mi je što sam izašla iz Favine učionice i mraka koji me je gušio. Kad se priključim Selen i ostalima, sve se već presvlače u odore za *šarasak*.

Uvek strepim od ovog dela dana, ali Selen mi odmah prilazi i zaklanja me od tuđih pogleda, a ja okrećem leđa i skidam haljinu. Ostale devojke nose prost pamučni veš koji se lako skida, ali ja nosim starinski krazijski bido – dugi komad svile mnogo puta umotan i provučen između nogu i oko kukova. Navodno radim to u čast svog porekla, ali ako ćemo pravo, ovako čvrsto uvezana samo se osećam sigurnije da neka devojka neće primetiti kako je moje telo različito od njihovih.

I protiv volje se osvrćem po prostoriji; vidim da su razlike sve veće kako odrastamo. Moje školske drugarice već imaju obline – Minda izgleda kao odrasla žena, a ni druge ne zaostaju baš mnogo. Majka i baka su slične bujne građe, ali ja kao da samo rastem u visinu i postajem mišićavija.

Majka misli da je u pitanju ravnoteža između mojih ženskih i muških hormona. Prokrvarila sam i glas mi je dublji nego što bih želela, ali niti imam dlake na bradi ni ženske obline. Majka kaže da ću možda dobiti jedno ili drugo, ili oboje, kasno, ili možda uopšte ne.

„Je l' bilo grozno?“, pita Selen dok navlačim široke pantalone i odoru kakve nosimo u dvorištu za vežbu.

„Izribala me je“, kažem, „i tri sata sam ostala u Odaji.“

„Tri sata?!“, uzvikne Selen. „Noći mu! Samo zato što si zakašnila nekoliko sekundi?“

„Jedan zbog kašnjenja“, kažem, „i još dva zato što sam se bezobrazno nasmešila kad si rekla da je stara kao pesak.“

Selen masira potiljak. „Jašta, izvini zbog toga.“

„Kvit smo.“ Položim joj ruku na podlakticu. „Hvala ti što si ispustila onu saksiju.“

„Ma ništa“, kaže Selen. „Ionako nisam mogla da iščupam koren, u Utrobu da se nosi.“

Kad šegrtkinje izađu u koloni, Vonda je već u dvorištu. Krupna žena je skinula oklop i ostavila oružje, ali u komotnoj pamučnoj odeći ne izgleda ništa manje opasno. Tradicionalne odore za *šarasak* su crno-bele, ali njena je tamnozeleno, što predstavlja simbol njenog stila tuče – mešavinu krazijskih tehnika borbe bez oružja i tezenskog boksa. Fava to naziva svetogrđem, ali ja nikad nisam videla da je Vonda izgubila borbu, čak ni protiv čuvenih krazijskih ratnika. Čeka, stojeći na jednoj nozi; drugo stopalo joj je priljubljeno uz butinu, i stabilna je kao drvo.

U tišini se okupljamo u dvorištu i stajemo u jednake vrste. Vonda spušta stopalo na zemlju, i mi podražavamo njen poklon. Onda počinjemo da izvodimo forme, poznate kao *šarakini*.

Mnogi položaji su krazijski: zagrljaj nebesa. Punjenje korita. Napad otrovnice. Samotni minaret. Druge *šarakine* je izumela sama Vonda: vetar lomi granu. Seča drveta. Žetva.

Krećemo se kao jedna, dišemo i spretno prelazimo iz položaja u položaj, kao da smo učiteljičin odraz u ogledalu. Kretnje su blage, ali počinjem da se znojim, jer naporne su za mišiće i iskušavaju našu pokretljivost do krajnjih granica.

Majka zahteva da sve travarke nauče ove stavove. To je još jedan zaostatak iz rata, ali meni se *šarasak* oduvek dopada – učim ga otkako sam prohodala. Jedino dok izvodim forme misli mi ne jurcaju po glavi i mogu da budem spokojna.

Sve se završi prebrzo. Vonda se uspravi i opet se pokloni razredu. „Devojke, nađite parove.“

Selen i ja se istog časa uparimo. Krupnije smo od ostalih šegrtkinja, a ionako se niko drugi ne bi usudio da sparinguje sa uvalskom princezom. Inače mi to ne bi smetalo, ali premda su moje forme preciznije, Selen je uvek bolje umela da ih primeni u borbi. Vonda zvizne, i ostale devojke gledaju kako Selen i ja kružimo jedna oko druge, razmenjujući udarce nogama i pesnicama – ogledne napade, koje je lako blokirati.

„Bolje se pripazi“, namignem joj, u pokušaju da joj odvučem pažnju. „Već mi se pokvarila šminka, dakle nemam razloga da te štedim.“

Selen dobro poznaje ovu igru; njištavo se smeje. „Samo dođi. Napraviću ti još jednu masnicu kao prošle nedelje.“

„Ilona je još ljuta zbog toga“, kažem. Selen ništa ne izbacuje iz takta kao majka.

„Jašta“, reži ona, „a kad si ti mene tako udarila da mi se uvo nadulo kao karfiol, to joj se činilo kao sjajan vic.“

Sa iznenadnom brzinom i odlučnošću, ona sune prema meni i zamahne mi prema butini. Hitro je blokiram, ali bila je to finta; proklinjem sebe, pošto Selen menja metu i hvata me za okovratnik odore. Zavrtili se gipko i, koristeći moju sopstvenu brzinu i zalet, prevrne me na leđa.

Pokušavam da joj umaknem, ali pošto me Selen čvrsto drži za rukav, ona me cimne i izbija ruku na koju se oslanjam. Obraz mi tresne o tlo dvorišta za vežbu i lice mi se po drugi put danas zamaže zemljom.

Selen ne prestaje da se kreće; obavija mi nogu oko vrata i izvodi zahvat kojim bi me mogla poraziti, pošto nemam oslonac da se izvučem iz njega. Snažno se uspravljam i čujem šegrtkinje kako usisavaju dah: uspevam da se osovim na noge, vukući Selen sa sobom. Ipak, ona ne popušta zahvat – naglavačke visi i još me steže butinama, presecajući mi dotok vazduha i krvi. Na kraju se zateturam i pljesnem je po nozi u znak predaje. Istog časa me pušta, i ja naglo uvlačim dah.

„Alal vera, Sel“, kaže Vonda, a ja od nemoći i razdraženosti pesnicom udarim o zemlju. „Maslino, gledala si joj u ruke, a trebalo je da joj gledaš noge. Minda i Julana, vi ste sledeće.“

U sledećoj borbi joj gledam noge, ali Selen opet pobeđuje. Treći put u isto vreme pokušavamo da oborimo onu drugu. Obe završavamo na tlu, ali ne onako kako je ijedna od nas nameravala. Vonda proglašava borbu nerešenom.

Ne razumem. Jača sam od Selen, ali čak i kad bih bila spremna da pred ostalim devojkama upotrebim svu snagu, nisam sigurna da bi to išta promenilo. Stičem utisak da ni Selen ne pokazuje sve što ume.

„Trebalo je da predviđiš to njeno bacanje, Maslino“, kaže Vonda nakon što je raspustila ostale devojke. „Moraš da znaš kad ne treba žuriti, a kad treba biti malo nasrtljiviji. Možda će ti jednog dana život zavisiti od toga.“

Znam da ima dobre namere, ali današnji dan mi je bio naporan, sto puta sam razočarala nastavnike, i ne znam koliko sam još u stanju da podnesem. Kike koje mi je Miha isplela su izdržale, ali ja skinem vrpcu i rastresem kosu u pokušaju da se bar delimično otarasim prljavštine, a onda je nameštam preko ogrebotine, tamo gde sam obrazom udarila u zemlju.

Vonda primećuje šta radim. „I ja sam pre tako nosila kosu.“ Pokazuje prstima na ožiljke na jednoj strani lica. „Prekriva šta

treba, ali stidiš se bez razloga. Imaćeš masnicu, pa dobro – zadobila si je teškim radom. Jednom mi je nastavnik Kaval tako uvrnuo ruku da mi je rame dve nedelje bilo skroz-naskroz modro.“

Čudno je to njeno hrabrenje, ali shvatam šta hoće da kaže i zabacujem kosu pozadi. Ne želim da ljudi vide ogrebotinu. Ona je znak mog neuspeha, i baka će sigurno imati nešto da kaže na to, ali mi je više dosta da se stidim. Možda nikad neću biti dovoljno uspešna u majčinim ili Favinim očima, ali bar kapetanica Vonda zna da se trudim.

Vonda s odobravanjem klimne glavom i osmehne se. „Reče mi tvoja mama da te vodim na proputovanje po obodnim naseljima. Ima da bude zabavno, svejedno što ne možemo da izlazimo s prostora velesimbola.“

„Zar je divljina toliko opasna?“, pitam. „Trebalo li Selen i ostale da se brinu hoće li ih pojesti utrobnici?“

„Ma pusti.“ Vonda odmahuje rukom. „I ne propuštaš tol’ko kol’ko misliš, Maslino. Patrole drvoseča su pomlatile sve te utrobnike blizu velesimbola dok si ti još bila u pelenama. Tvoj čika Džared i ja smo se sami postarali za to. Jednom ili dvaput godišnje neki utrobnik doluta u pogranične oblasti, ali morala bi danima marširati da bi ti se makar pružila prilika da nekog vidiš. Iscrtana deca ih srede pre nego što ma ko uopšte čuje za to. Nisam nikad vid’la nijednog na proputovanju po obodnim naseljima, bez obzira šta se šapuće po školskim dvorištima.“

„Ali je za mene ipak preopasno, čak i kad sa sobom vodim kapetanicu majčine dvorske straže?“ Izvijam obrvu u nadi da će ponos prevagnuti kod nje i da će me, kad budemo daleko od majčinih radoznalih očiju, pustiti da idem.

Vonda izgleda kao da joj je nelagodno, ali glas joj postaje promukliji. „Noć je uvek opasna, Maslino, a kad nema meseca, oprez nikad nije naodmet. Mama ti je zabranila i to ti je to.“

Važno je ne zaboraviti ovo. Vonda me voli. Veruje u mene. Ipak, kao i svi ostali, odana je majci i čvrsto će me držati na lancu, svejedno što priznaje da nema razloga za strah.

* * *

OSTATAK DANA UGLAVNOM prolazi na sličan način. Ne mogu da se snađem među svim onim jednačinama na času poznavanja hemije, ali na biologiji nisam loša. Onda odlazimo na simboliističku akademiju.

Za razliku od travarstva, na predavanjima iz simbolizma su uglavnom momci, ali Selen nije od sorte koja bi sedela pozadi kad je u manjini. Seda u samu sredinu i pretvara priču o modrici na mom licu u nešto što maltene liči na lovačke priče iz rata protiv demona. Njen udarac pesnicom pretvara se u poslednji trzaj, koji je samo odložio moju neizbežnu pobeđu.

Mladići – uglavnom knjiški moljci – gutaju svaku njenu reč, dok nastavnik, moj deda Erni, ne zalupa štapom u znak da je vreme da se bacimo na posao.

Dolazi i nadnosi se nad moju klupu dok se mučim da urežem simbol za odbranu od demona vetra u meku glinu još nepečenog crepa. Prisustvo demonskih vrsta zavisi od terena, i simbol za odbranu od određene sorte utrobnika ne zaustavlja ostale.

Napamet znam simbole za osnovne vrste demona – kamene, drvene, plamene, vodene, umne, demone vetra i podražavaoce – i još stotinu drugih pride. Iglom i koncem mogu da vezem simbolističke kombinacije zbog kojih će mi druge devojke pozavideti na haljinama; ponekad me čak i majka pohvali.

Ipak, kao i u Odaji senki, nespretna sam sa alatima kakve se koriste u simbolističkoj radionici; jednaka je verovatnoća da ću polomiti podlogu po kojoj crtam simbole kao i da ću uspeti.

„Maslino, ujednačenijim pokretima.“ Ernijev glas je beskrajno strpljiv, ali svejedno imam osećaj da je razočaran u mene. „Nije ovo vez. Zamisli simbol i svaku liniju izvedi u jednom potezu.“ Uzima nov crep i hitrim, spretnim kretnjama urezuje čin.

Zbog lakoće s kojom seče ne radi mi se dok on gleda, pa umesto toga postavljam pitanje: „Zašto još ojačavamo crepove simbolima ako nas štite velesimboli?“

„Ljudska vrsta je već jednom zaboravila kako se koriste simboli zato što su se demoni primirili; kada su se vratili, malo je falilo da izgubimo sve“, kaže deka. „Ako imamo mozga, nećemo opet zaboraviti.“

„Primirili su se na tri hiljade godina“, kažem, nesigurna verujem li uopšte u tu priču. „Dugo je to vreme da se nešto zapamti.“

Erni uzdahne. „Maslino, dajemo sve od sebe. Ostalo je Tvorčeva volja.“

„NIJE POŠTENO.“ DOK se uveče umivam, Selen se šetka tamo-amo po pločicama. „Smatraju da je to pešačenje bezbedno za svaku drugu mladu osobu u grofoviji, ali ti moraš da sediš zaključana u najbližoj krčmi.“

„Nemoj meni da pričaš.“ Pogledam se u ogledalo i obradujem se kad vidim da je ogrebotina na obrazu gotovo iščezla. Oduvek se brzo zaceljujem. „I ti ćeš imati sreće ako umakneš mojoj majci iz šaka.“

Selen zine. „Kako to misliš?“

Pokajnički se osmehnem. „Vojvotkinja je obećala da će mi drugarice praviti društvo.“

Selen odmahuje glavom. „Moj taja je možda silan junak iz demonskog rata, ali ima da ga snađe borba kakvu nikad nije doživeo ako pogazi obećanje i ne pusti me van velesimbola – ma šta vojvotkinja kazala.“

„Sel, njegove želje su nebitne. Ako vojvotkinja nešto naredi, čika Džared će poslušati naređenje.“

Selen skrsti ruke. „U tom slučaju ću se iskrasti.“

Dižem obrvu. „A kako si mislila to da izvedeš?“

„Isto kao što bi trebalo i ti.“ Iako smo same, Selen progovara tiše. „Uveče kapneš Mihi i Vondi u čaj trave nabijače i vrbene. Ako staviš malo, neće ni osetiti ukus. Neće ih odmah uspavati, ali kad zaspe, kao klade će spavati do podneva. Na pešačenje se kreće u zoru. Bićemo kilometrima daleko od velesimbola pre nego što se probude.“

Selenine reči su pune samopouzdanja, ali odmahujem glavom pre nego što zarazi i mene. „Vodiči će znati da nam nije dozvoljeno. Svi u Uvali znaju kako izgledamo.“

„Kad smo devojke“, kaže Selen.

Trepnem. „Šta reče?“

„Mogu iz tatine oružarnice da maznem dva grudna oklopa i kacige.“ Namigne mi. „Nagovoriću Perina da ih sakrije ispod kočije. Išunjamo se i priključimo se nekoj grupi seljačića koji tek što su promolili nos sa imanja. Za razliku od nas devojaka, dečake bez rasprave puštaju na proputovanje. Taja ih potapše po ramenu i pozajmi im oklop. Niko neće ni obratiti pažnju na nas.“

Stomak mi se steže od strepnje i uzbuđenja dok shvatam: u pravu je. Možda nas čak ni Vonda ne bi prepoznala u grudnim oklopima, s kacigama na glavama.

„Kad se vratimo, odraće nam kožu s leđa.“

Selen sleže ramenima. „Maslino, neće nas baciti u tamnicu. Ista priča kao i uvek. Izvinićemo se i obećati da nećemo nikad više. Ako se baš naljute, možda nas išibaju. Nekoliko nedelja ćemo hodati kao po jajima, i onda će se na sve zaboraviti.“

Selen je u pravu. Ni general Džared u početku nije hteo nju da pusti na proputovanje. Celog života se natezala sa ocem za prava i slobode koje je bez razmišljanja davao njenoj mlađoj braći. Još od dana kad smo požejele da sparingujemo, borila se na svakom koraku, isto kao i ja.

Ako odlučiš da budeš dečak, podržaću te, obećala je majka onog dana.

Ipak, bio je to samo privid izbora. U to vreme nisam imala pojma kako je to kad prema tebi postupaju kao prema dečaku. Čak ni sada, čvrsto umotana u bido, ne shvatam to u potpunosti.

Možda je vreme da saznam.

ČETVRTO POGLAVLJE

JA SAM DARIN

ZOVEM SE DARIN Stog i svi kažu da je moj taja spasao svet. Nije tako strašno. Umro je pre nego što sam se rodio, pa mi i ne nedostaje baš stvarno, a članova porodice mi bar ne manjka – ni onih s kojima sam u krvnom srodstvu, a ni onih drugih.

Kad se pročuje da ti je neko iz porodice spasao svet, toga se ne može čovek otarasiti. Ljudi koje nikad nisam sreo daju mi poklone i dopuštaju mi maltene sve živo. Ipak, ponekad ih uhvatim kako pilje u mene kao da očekuju da uradim nešto neverovatno.

A kad ne uradim ništa, osećam miris njihovog razočaranja.

Mama je probala da me zaštiti koliko god je mogla. Dovala me je nazad u Tibetovo Potoče, selo na rubu bestragije gde su ona i taja odrasli. I ovde većina sveta priča lovačke priče o mom taji, ali ga bar nisu poznavali za vreme rata. Umesto toga preuveličavaju njegove dečačke mangupluke i pretvaraju ih u legende dostojne žonglerskih priča – ponose se što su poznavali Izbavitelja dok im je rastom još bio do kolena.

Ponekad mi se čini da su svi osim mene poznavali taj u.

I NE GLEDAJUĆI u prozor, osećam da dolazi zora. Još je sasvim mračno, ili bi se tako bar činilo većini sveta, ali zahvaljujući noćnom vidu ja vidim svetlost kako nadolazi i premazuje nebo bojom.

Ne volim izlazak sunca. Svetlost peče dok mi oduzima noćni vid, i ja sve do zalaska ostajem poluslep. Osećam vrelinu sunca kao usijan tiganj na koži. Ako zaboravim da se dobro obučem, lako izgorim.

Najveći deo sveta budi se sa suncem. Biljke se naginju prema njemu, bube se uz zujanje vraćaju u život dok se cvetovi otvaraju. Životinje ustaju i ljudi se bude. Čujem svaki korak, zvukove bezbrojnih stvorenja koja se protežu, dižu se i trupkaju naokolo u potrazi za doručkom. Mogu da namirišem svaki komad hrane, svako vršenje nužde, svaki mehur sapunice.

Sve odjedanput. Ako ne pazim, svlada me to.

Želim da pobegnem, ali prvo, kao i svakog jutra, imam obaveze.

Još pre nego što petao kukurikne, kročim preko praga seoske kuće dede Džefa. Dvorište je bezbedno, ali deda ne voli kad se prerano bacim na posao. Kaže da to uznemirava životinje.

Dograbim korpu obloženu krpom, koja stoji pored vrata, i otrčim do kokošinjca, ne obraćajući pažnju na kokodakanje puno negodovanja dok hitro skupljam jaja; pre nego što živina i shvati da sam tu, nestajem, žonglirajući jajima dok ih ubacujem u korpu.

Deda ne voli kad žongliram jajima, ali ako hoću da postanem žongler, moram da vežbam. Mnogo sam razmišljao o tome. Za druge struke je naprosto potrebno previše rada; osim toga, niko se i ne začudi kad nepoznat žongler dođe u varoš. Mogao bih da odem nekud gde me niko ne poznaje, i onda bi se prema meni ponašali kao prema običnom čoveku. A ako shvate ko sam i šta sam, odem drugde.

Otvaram vrata kokošinjca i rasipam semenje po dvorištu, a onda jurim unutra da ostavim jaja na kuhinjskom kredencu dok ukućani još spavaju. Časak kasnije već sam na hoklici pored prve krave. Nisu iznenađene ništa manje od kokošaka dok kao munja prolećem kroz štalske odeljke, ali su zadovoljne kratkom, spretnom mužom.

Prozori kuće još su mračni kada spustim mleko u hladnu ostavu i jurnem da obavim ostalo. Zobnice za konje, svinjama pomije. Nadstrešnica bunara, šupa za štavljenje kože, pušnica,

ambar. Kao vetar koji dune preko imanja, posećujem svaku zgradu, u trci sa zorom.

Stari petao se polako budi. Mrzim tu pticu. Udahne baš dok završavam sa stavljanjem drva u peć – to mi je poslednja obaveza. Prekrivam uši i bežim što dalje pre nego što zakrešti.

IDEM PREČICOM KROZ nezasejana polja i guste gajeve, držeći se hlada koliko god je moguće. Preskačem široki potok i vidim bledunjava udubljenja u kamenu, zaostala iza pokolenja koja su prošla tuda pre mene. Verovatno je i taja bio među njima. Ovo je najpreči put od imanja do varoškog trga. Dok hodam njegovim stopama – kao da čitam njegove stare dnevnik – pomalo ga upoznajem.

Kad stignem na varoški trg, sunce je tek iverka na horizontu, ali u vazduhu se već oseća miris tetka Silijinih kolačića s puterom. Ostavila je tacnu na prozor da se hladi. Ide mi voda na usta, i stomak mi se budi uz gundanje.

Jalova Silija je varoška govornica i predvodnica milicije Tibetovog Potočeta. Nije mi stvarno tetka, ali mama uvek kaže da se porodica ne svodi na krvne veze. Ostala deca je zovu Jalova Matorka. Svi je se plaše – osim mene.

Pentram se uz zid i virim joj kroz prozor. Nikog nema u kuhinji. Brzo strpam kolačić u usta, i on mi preplavi sva čula. Za sat vremena će se stvrdnuti i postaće čvrsti, krti biskviti kakve tetka Silija voli uz čaj, ali tek izvađeni iz rerne još su topli, mirisni i meki. Recept je jednostavan – pustiš puter da vodi glavnu reč i ne mešaj ga s previše drugih ukusa. Obema rukama trpam još u džepove.

„Darine Stogu, znala sam da mi ti kradeš kolače!“

Kad Silija nahrupi u kuhinju, ukočim se. Trebalo je da nanjušim da me čeka u zasedi, ali sam se previše usredsredio na miris kolača.

„Izvini, tetka Silija“, pokušavam da kažem, ali zubi su mi puni kolača, pa zvuči kao „ivvini tedka Filija“.

Izraz lica joj se ne menja, ali više ne miriše razdraženo, nego kao da joj je zabavno, i ja vidim kako joj mišići oko usta

poigravaju. „Darine, mogao si prosto da tražiš. Nikad nisam odbila da ti dam kolač.“

Istina, ali Silija ti uvek ponudi najbajatije kolače, one jučerašnje, iz činije na stolu.

Progutam. „Bolji su kad su sveži.“

Silija skrsti ruke. „Svejedno si mogao da uđeš i da pitaš.“

Osvrnem se prema suncu na izlasku. „Nemam vremena.“ Dograbim još jedan kolačić i dam se u trk pre nego što stigne da vikne na mene.

Zvoni školsko zvonce, ali ja navlačim kapuljaču i držim se hlada koliko god je moguće dok trčim prema Vlažnoj Bari. Svejedno, od svetla me peku oči i vrti mi se u glavi.

Bara je na neopravdano rđavom glasu. Sveopšte mišljenje o njoj zasniva se na onome što svet zna o pirinčanim poljima – da su vlažna, smrdljiva i puna buba. Ipak, obod močvare je zapravo prilično lep, ima puno virova dobrih za ribolov i prohladnih, senovitih mesta daleko od ljudi. Savršenih da tu prespavaš jutarnju vrućinu.

Kad se probudim, već je prošlo podne, a ja se osećam odmorno. Iskopam kolačiće iz džepa i odlazim do jednog dubokog mesta zgodnog za plivanje da se rashladim. Pošto se na brzinu isplivam, penjem se na drvo, vadim Panovu frulu i isprobavam trske. Jedan ton zvuči prozuklo. Zažmurim i pređem palcem duž trske. U njoj postoji jedva приметna pukotina.

Na ivici vode odsečem novu trsku, pa se vraćam na ono mesto na drvetu i vadim pribor za izradu instrumenata. Oblikujem trsku i premažem je brzосуšećom smolom, pa pažljivo odvijam grubi kanap kojim su trske čvrsto povezane. Dok ih sve očistim, smola je već suva, i ja menjam prozuklu trsku. Nije lako opet ih povezati u instrument, ali uradio sam to već toliko puta da mi je ušlo u prste.

Opet isprobavam tonove. Ovog puta zadovoljan, počinjem da sviram.

Uskoro zatim čujem glasove. Klinci iz močvare, koje su za danas raspustili iz škole, dolaze na kupanje.

Kad čuju moju muziku, razleže se smeh. Hitro se okreću, pilje uvis, u drveće, i nagađaju odakle dopire.

„Darine Stogu, učiteljica se već pomirila s tim da nećeš nikad više doći!“ , dovikuje Ejmi Pirinčar. „Više te i ne proziva!“

Zasviram malo razigranije, smejem se kroz muziku. Ništa me neće naterati da se vratim u metež pretrpane učionice.

„Hajde s nama na plivanje!“ , dobacuje Redž Barski. „Neće biti matematike, obećavamo!“

Ostali se smeju. Nemaju nameru da me kinje. Po mirisu znam da je sve u šali. Poziv je iskren. Uvek je tako, i srećan sam zbog toga.

Ipak, nikad ne idem s njima.

Ostala deca u Potočetu nisu zlonamerna, ali me i ne razumeju. Nisu mene oterali iz škole matematika ili pravopis, a ni neko od njih. Ne, već sve zajedno. Buka, mirisi, neprestani žagor. To što sam morao da budem unutra, gde su mi svi blizu i vazduh se stiska oko mene.

Bolje je ovako – na drveću sam bezbedan, daleko od pljuskanja i vriske, ali sam prisutan kroz muziku. Ponekad mi zatraže ovu ili onu pesmu, i ja im učinim, ali uglavnom se ponašaju kao da nisam tu, a meni to odgovara.

Kad krenem nazad, ka dedinom imanju, sunce već zalazi. Sumrak volim isto onoliko koliko mrzim zoru. Čak i sunčeva svetlost koja me ne obasjava neposredno meni se čini kao neka ogromna pesnica koja me po ceo dan steže. Ipak, sada taj pritisak popušta, i imam osećaj da se budim, čula mi dosežu sve dalje, i vraćaju mi se moći.

Skoro da sam već stigao kući kada opazim sveže zaseke u kori visokog drveta: pulsiraju dok isijavaju vrelinu.

Osvrćem se, primećujem slične tragove i na drugom drveću, i, upravljajući se prema njima, krećem ka mestu gde je stvorenje doskočilo na tlo i u zemlji ostavilo dva ogromna otiska stopala s kandžama.

Šumski demon.

Uglavnom se javljaju dve vrste utrobnika – redovni i lutajući. Redovni mahom love u istom kraju svake noći. Lutajući skitaju